

Skyddad natur den 31 december 2014

Undertitel

Protected nature 2014

I korta drag

11 procent av Sveriges landyta är nationellt skyddade naturområden

Vid utgången av 2014 fanns det 5,4 miljoner hektar skyddade naturområden i Sverige. Av den ytan var 82 procent landområden, vilket motsvarar 11 procent av hela Sveriges landyta. Som skyddade områden räknas här nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområden.

Tabell A. Sammanfattning av skyddad natur 2014-12-31

Typ av skyddat område	Antal	Total areal, hektar	Landareal, hektar	Sötvatten, hektar	Andel skyddad landareal (%)
Nationalparker	29	739 448	631 324	62 133	1,5
Naturreservat	4 209	4 572 546	3 753 091	296 811	9,2
Naturvårdsområden	90	106 619	70 945	9 332	0,2
Biotopskyddsområden i skog	7 318	25 270	25 212	56	0,1
Övrigt biotopskyddsområde	100	242	241	1	0,0
Summa 2014*	11 746	5 442 793	4 479 549	368 266	11,0
Summa 2013*	11 353	5 371 013	4 452 946	**	10,9
Natura 2000*	4 520	6 672 927	4 762 755	**	11,7

* Arealuppgifter är rensade från ytor som överlappar varandra

** Uppgift saknas

Störst andel skyddad landareal i Salems kommun

Alla kommuner i landet har någon form av skyddat område, sett till skyddsformerna i tabellen ovan. Under 2014 har den största ökningen av andel skyddad totalareal skett i kommunerna Umeå och Nordmaling, genom en kraftig utökning av naturreservatet Örefjärden-Snöanskärgården. Ökningen innebar cirka 41 000 hektar ny skyddad yta i området, vilket nästan helt utgörs av havsvatten.

Sett till landareal hade 25 av landets 290 kommuner mer än 15 procent av sin landareal skyddad. Högst andel hade Salems kommun, med 59 procent. Därefter hade Sorsele och Jokkmokks kommuner högst andelar skyddad landareal.

Olle Höjer, Naturvårdsverket
Tel 010-698 15 00
olle.hojer@naturvardsverket.se

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Karin Hedeklint, SCB
Tel 08- 506 945 14
karin.hedeklint@scb.se

Rapporten har producerats av Naturvårdsverket och SCB gemensamt. SCB ansvarar för officiell statistik om skyddad natur.

ISSN 1654-3947 Serie MI – Miljö. Utgivet den 22 maj 2015.

URN:NBN:SE:SCB-2015-MI41SM1501_pdf

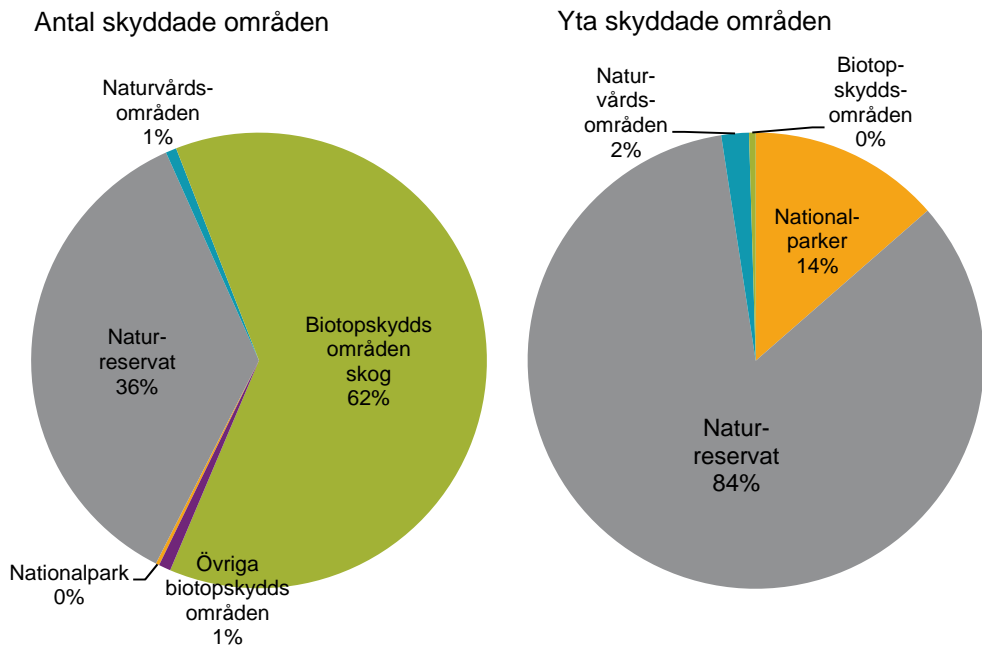
Tidigare publicering: Se avsnittet Fakta om statistiken.

Utgivare av Statistiska meddelanden är Stefan Lundgren, SCB.

Naturresevatnen täcker största ytan

Mer än 60 procent av de skyddade områdena är biotopskyddsområden (skogliga eller övriga). Ytmässigt dominerar dock naturresevatnen, då de upptar 84 procent av den skyddade totalarealen. Nationalparkerna upptar 14 procent av den skyddade arealen, trots att de är få till antalet. Biotopskyddsområden är ytmässigt små områden. Trots deras stora antal upptar de därför endast en halv procent av den skyddade arealen.

Diagram 1. Antal områden och yta per skyddstyp

Det största nya naturresevatet 2014 var Muorkaape i Gällivare kommun, ett resevat på nästan 5500 hektar med fågelrika myrar och urskogsartad skog.

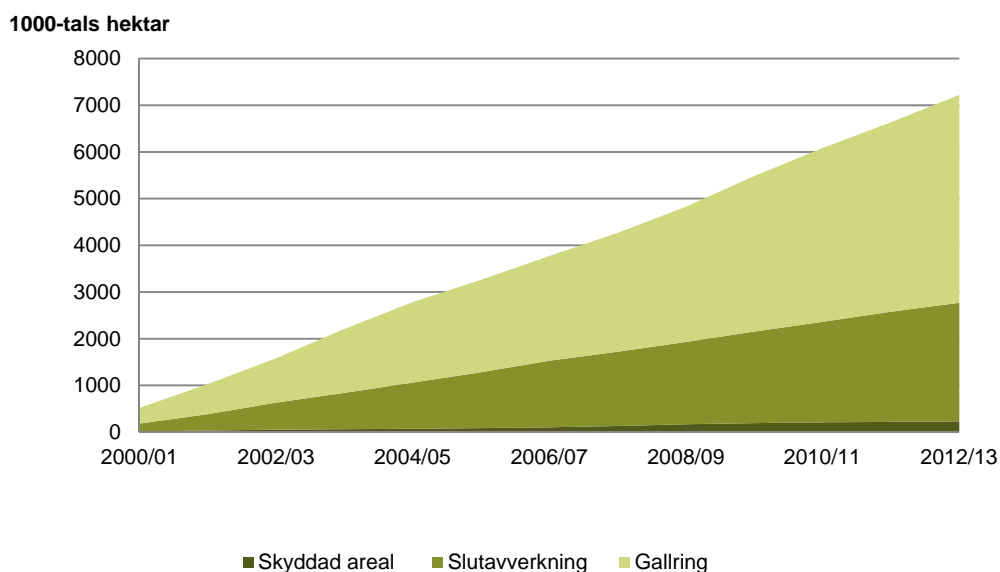

Foto: Länsstyrelsen i Norrbotten/Frédéric Forsmark. Copyright © Länsstyrelsen i Norrbotten/Frédéric Forsmark.

Avverkning av skog mångdubbelt större än skydd av skog

Den produktiva skogen utgör närmare 80 procent av all skog i Sverige. Det är den del av skogsmarken som primärt används för skogsbruk. Ofta sammanfaller avverkningsbar skog med skyddsvärda skogar. Det avverkas betydligt mer skyddsvärd skog än det skyddas. Under perioden 2000-2013 var den årliga slutavverkningen av skog mellan 10-20 gånger så stor som arealen produktiv skog som skyddades i naturreservat eller nationalpark under samma period.

Diagram 2. Ackumulerad areal produktiv skog som har gallrats, slutavverkats eller skyddats under miljömålsperioden

Idag omfattar skyddade områden 3,8 procent av den produktiva skogen. Störst andel skyddad produktiv skog finns på statens marker, framförallt i fjällregionen. De delar av landet som har störst areal produktiv skogsmark har lägst andel skydd. Det gäller de mellersta delarna av landet och Norrland exklusive fjällregionen.

Det intensiva skogsbruket med kalavverkning, skogsbilvägar, dikning, markberedning och homogena planteringar påverkar landskapet och den biologiska mångfalden. I landskapsavsnitt med en hög andel hyggen och yngre skogar är den biologiska mångfalden ofta utarmad.

Tätortsnära skydd

Den tätortsnära naturen har stor betydelse, framförallt för det vardagliga friluftslivet och för att skapa kunskap, förståelse och engagemang för en god miljö. Av de naturreservat och naturvårdsområden som har bildats med syftet att tillgodose områden för friluftslivet har 205 områden, eller 5 procent, ett uttalat syfte att skydda tätortsnära natur.

Tillgängligheten till skyddad natur kan mätas utifrån hur stor del av en tätort med omland som består av skyddade områden. 2014 hade var tionde större tätort minst 10 procent av sin landyta skyddad som nationalpark, naturreservat eller naturvårdsområde. Beräkningen inkluderar ett 3 km brett omland från tätortens yttre gräns. Störst andel skydd hade Billdal i Kungsbacka kommun, där 24 procent av landytan var skyddad.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	6
Skydd av skog jämfört med skogsbruk – en överblick	6
Avverkning av skog mångdubbelt större än skydd av skog	8
Förändringar i vägnätet	11
Skyddad natur – historik	13
Ny skyddad mark 1998-2014	14
Storleksfördelning	14
Skyddad natur per kommun	15
Nationalparker	16
Naturreservat	17
Naturvårdsområden	19
Biotopskyddsområden i skog- och jordbruksmark	19
Natura 2000	20
Naturtyper	21
Skyddade områden i marin miljö	22
Skyddade älvar	24
Djur- och växtskyddsområden	25
Fridlysta djur- och växtarter	25
Naturminnen	26
Vattenskyddsområden	27
Kulturresevat	27
Nationalstadsparken	29
Tillgänglighet till skyddad natur	30
Tätortsnära natur	31
Kostnader och förvaltning	31
Ersättningsmark för skydd av skog	32
Förvaltare av skyddade områden	33
Brott och förseelse mot områdesskydd	33
Internationell utblick	34
Skyddad natur inom Europa	34
Tabeller	36
Teckenförklaring	36
1. Skyddad natur per kommun 2014-12-31	36
2a. De tio största naturreservaten utifrån total areal	41
2b. De tio största naturreservaten utifrån skogsareal	41
2c. De tio största naturreservaten utifrån skyddad areal produktiv skog	41
2d. De tio största naturreservaten utifrån areal våtmark	41

2e. De tio största naturreservaten utifrån areal sjöar och vattendrag	42
2f. De tio största naturreservaten utifrån areal ängs- och betesmark	42
2g. De tio största naturreservaten utifrån havsareal	42

Kartor **43**

1. Skyddad areal per kommun, procent av totalareal. 2014-12-31.	43
2. Skyddad landareal per kommun, procent. 2014-12-31.	44
3. Skyddad skog per kommun, andel av total skogsyta. 2014-12-31	45
4. Marint skydd per län, andel av total havsyta. 2014-12-31	46
5. Vattenskyddsområden per kommun. 2014-12-31	47
6. Befolkningens medelavstånd till skyddad natur, per kommun. 2014-12-31	48

Fakta om statistiken **49****Detta omfattar statistiken** **49**

Definitioner och förklaringar 49

Så görs statistiken **50**

Register över skyddade områden (NVR) 50

Naturtypskartering 50

Bearbetningar 52

Statistikens tillförlitlighet **53**

Naturvårdsregistret 53

Internationella jämförelser 54

Förändringar jämfört med föregående meddelande **54****Bra att veta** **55**

Kartverktyget Skyddad Natur 55

Natura 2000 55

Tidsserier 55

In English **56****Summary** **56****List of tables** **57****List of terms** **57**

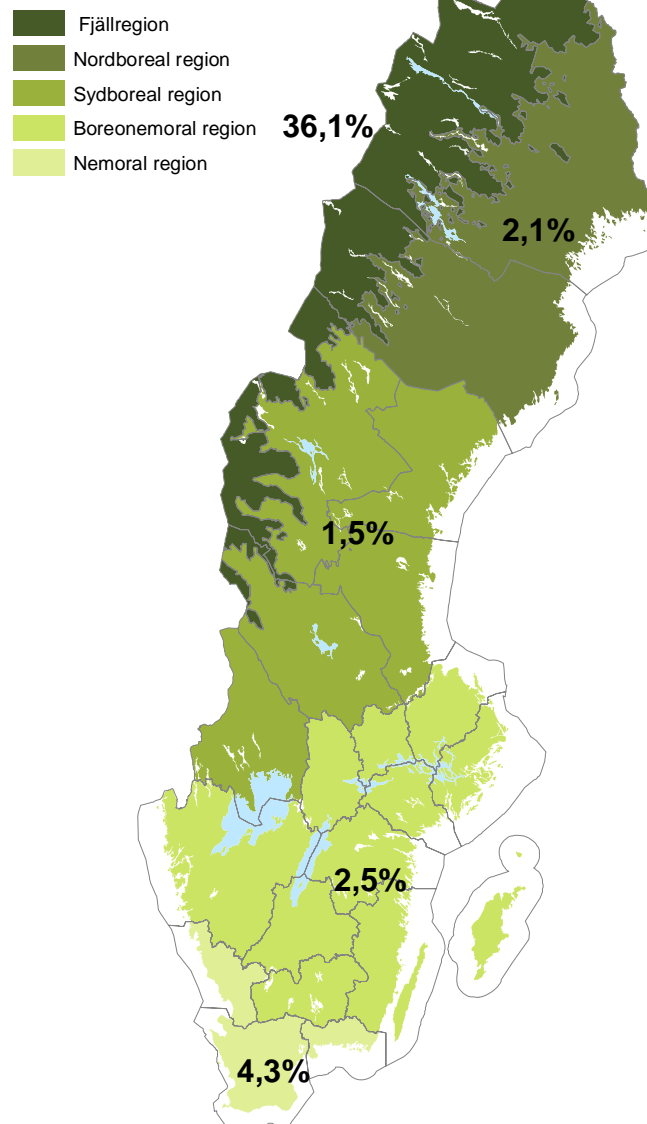
Statistiken med kommentarer

Skydd av skog jämfört med skogsbruk – en överblick

År 2010 fanns det 28,3 miljoner hektar skogsmark i Sverige, vilket motsvarar 69 procent av landytan. Det gör Sverige till EUs största skogsland. Produktiv skog är mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål. Den utgör nästan 80 procent av landets skogsmark.

Karta A. Andel skyddad produktiv skogsmark per region

Andel (%) skyddad produktiv skogsmark av total areal produktiv skog per region

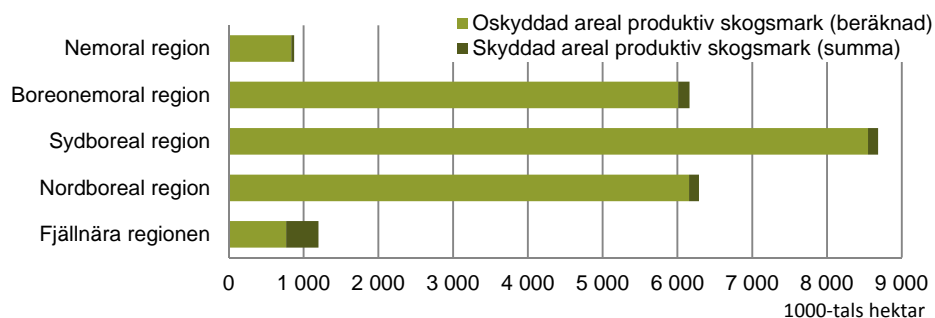

Den största arealen produktiv skog finns i Norrland. Fjällregionen domineras dock av lågproduktiva skogar, där knappt 38 procent är produktiv. Det norrländska skogskapet nedanför fjällregionen utgörs främst av planterade barrskogar. Bitvis finns även stora myrar och rester av äldre naturskog. I södra Svealand övergår landskapet alltmer i en variation av skogsmark och odlingslandskap. I Götaland finns skogar av bok och andra ädellövträd.

Majoriteten av den svenska skogen används för skogsbruk. Skyddade områden omfattar 3,8 procent av den produktiva skogen i Sverige. 3,7 procent har ett

långsiktigt skydd enligt miljöbalken (i nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområden) och 0,1 procent ett tidsbegränsat skydd enligt jordabalken genom att markägare och staten har tecknat naturvårdsavtal.

Diagram 3. Areal produktiv skogsmark per region, 1000-tals hektar

Källa: Skogsstatistisk årsbok 2014

Skog i nationalparker är skyddade i sin helhet liksom naturreservat ovanför gränsen för fjällnära skog. I andra delar av landet finns det äldre naturreservat eller delar av naturreservat som saknar föreskrifter mot pågående markanvändning. Det innebär att skogen kan avverkas. När dessa naturreservat bildades var resurserna otillräckliga för att sådana föreskrifter skulle kunna införas.

Nästan 14 procent av den produktiva skogen i naturreservat saknar föreskrifter mot skogsbruk. Värmlands län har högst andel skyddad produktiv skog som saknar föreskrifter mot skogsbruk, med 62 procent. Därefter kommer Stockholms län med 52 procent. Se även Karta 3, sid 45.

Tabell B. Produktiv skogsmark i nationalpark och naturreservat. Areal (hektar) avrundat till närmaste hundratal. 2014-12-31

Län	Produktiv skogsmark (ha)		Produktiv skogsmark i naturreservat och nationalparker (ha)	
	Nationalparker	Naturreservat	med föreskrifter mot skogsbruk	utan föreskrifter mot skogsbruk
Stockholms län	1 600	30 900	15 800	16 800
Uppsala län	1 900	19 300	15 500	5 800
Södermanlands län	0	10 500	6 500	4 000
Östergötlands län	0	12 900	11 200	1 700
Jönköpings län	1 100	11 400	8 500	4 000
Kronobergs län	0	12 100	10 700	1 400
Kalmar län	100	15 000	12 800	2 400
Gotlands län	3 000	7 000	8 800	1 200
Blekinge län	0	6 300	4 900	1 300
Skåne län	1 800	11 000	11 200	1 600
Hallands län	0	9 900	7 700	2 200
Västra Götalands län	2 600	45 000	28 300	19 200
Värmlands län	0	37 800	14 200	23 600
Örebro län	800	26 700	15 400	12 100
Västmanlands län	600	7 800	6 800	1 600
Dalarnas län	5 100	94 700	77 200	22 600
<i>varav ovanför fjällnära gränsen</i>	<i>4 000</i>	<i>30 800</i>	<i>34 700</i>	<i>0</i>
Gävleborgs län	2 300	15 800	16 300	1 800
Västernorrlands län	1 800	19 400	19 800	1 400
Jämtlands län	3 700	78 500	81 200	1 000
<i>varav ovanför fjällnära gränsen</i>	<i>3 600</i>	<i>55 700</i>	<i>59 300</i>	<i>0</i>
Västerbottens län	1 000	116 100	113 000	4 000
<i>varav ovanför fjällnära gränsen</i>	<i>0</i>	<i>78 300</i>	<i>78 300</i>	<i>0</i>
Norrbottens län	24 000	327 400	349 700	1 700
<i>varav ovanför fjällnära gränsen</i>	<i>23 700</i>	<i>236 100</i>	<i>259 400</i>	<i>400</i>
Summa 2014	51 500	915 500	835 600	131 300
<i>varav ovanför fjällnära gränsen</i>	<i>31 200</i>	<i>400 800</i>	<i>431 700</i>	<i>400</i>
Summa 2013	51 500	896 300	821 200	126 600

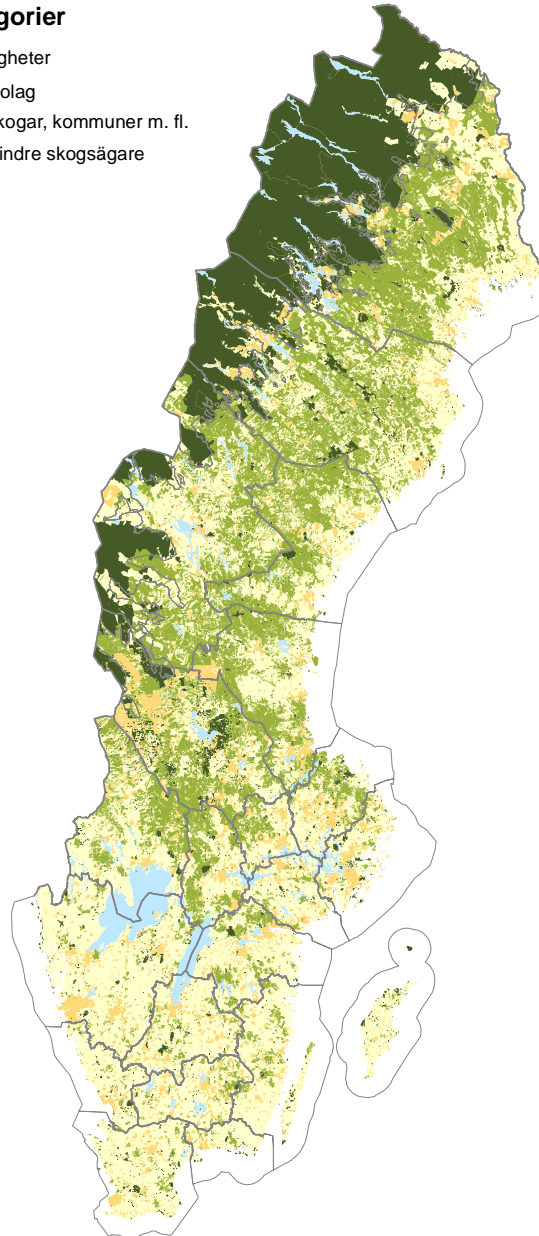
Föreskrifterna har reviderats/justerats sedan föregående år.

I södra Sverige är det vanligast att privatpersoner äger marken, i mellersta och norra Sverige dominerar olika skogsbolag markägandet och i fjällregionen är staten den största markägaren. Störst andel skyddad produktiv skog finns på statens marker. Regionerna med störst areal produktiv skogsmark har lägst andel skydd.

Karta B. Markägarkategorier

Markägarkategorier

- Staliga myndigheter
- Större skogsbolag
- Allmänningsskogar, kommuner m. fl.
- Privata och mindre skogsägare

Avverkning av skog mångdubbelt större än skydd av skog

Svenskt skogsbruk är ett exempel på hur man kan uppnå hög virkesproduktion genom att anlägga och målmedvetet sköta skog. Sedan 1920 talet har virkesförrådet ökat med mer än 80 procent.

Det intensiva skogsbruket har omvandlat landskapet på ett avgörande sätt för både växter, djur och människor. Genom kalavverkning, skogsbilvägar, dikning, markberedning och homogena planteringar har de flesta skogslandskap en utarmad biologisk mångfald. Naturvårdsverket har i samband med den fördjupade utvärderingen av Levande skogar konstaterat att betydligt mer skyddsvärd skog avverkas än vad som skyddas. Det är en följd av att avverkningsbar skog ofta

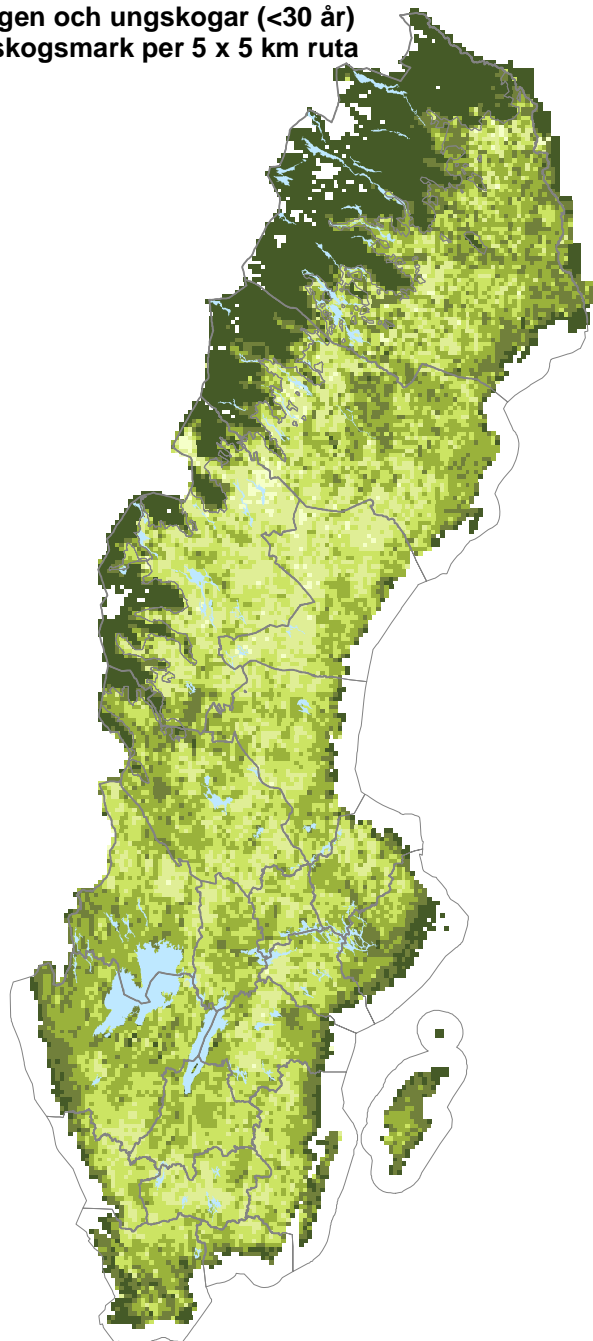
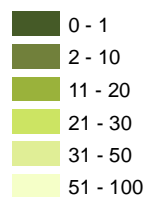

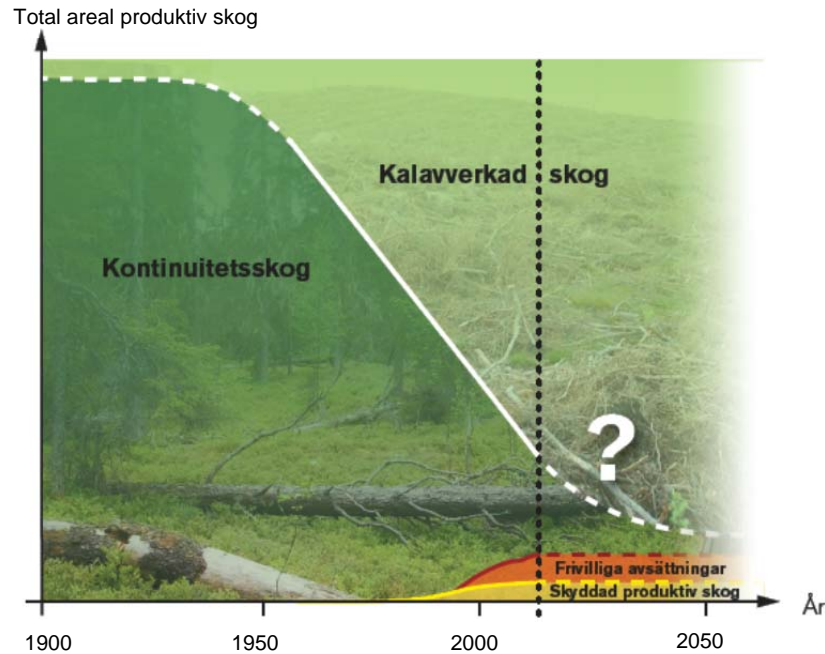
sammanfaller med skyddsvärda skogar. Med dagens utveckling kommer all äldre skog utanför skyddade områden att avverkas inom 20 år (ArtDatabanken SLU 2011).

Andelen hyggen och ungskogar (yngre än 30 år) ger en bild av hur skogsmarken påverkas av skogsbruk. I landskapsavsnitt med en hög andel hyggen och yngre skogar är den biologiska mångfalden oftast utarmad och den ekologiska funktionen i skogen försvagad.

Karta C. Andel hyggen och ungskogar av total areal skogsmark

**Andel (%) hyggen och ungskogar (<30 år)
av total areal skogsmark per 5 x 5 km ruta**

Diagram 4. Utvecklingen i produktiv skogsmark

Grafen ovan bygger på officiell statistik över traktavverkningar från 1955. Med kontinuitetsskog avses skogsmark som varit kontinuerligt trädbevuxen sedan 1700. Arealen avverkad skog före 1955 har uppskattats till 3 miljoner hektar. Varje år omfattar slutavverkningar och gallringar cirka 2,4 procent av arealen produktiv skog, medan knappt 0,1 procent skyddas.

Under genomförandet av miljökvalitetsmålet Levande skogar 2000-2013 har den årliga slutavverkningen av skog varit 10-20 gånger så stor som arealen produktiv skog som har skyddats som naturreservat och nationalpark under samma period, se diagrammet nedan.

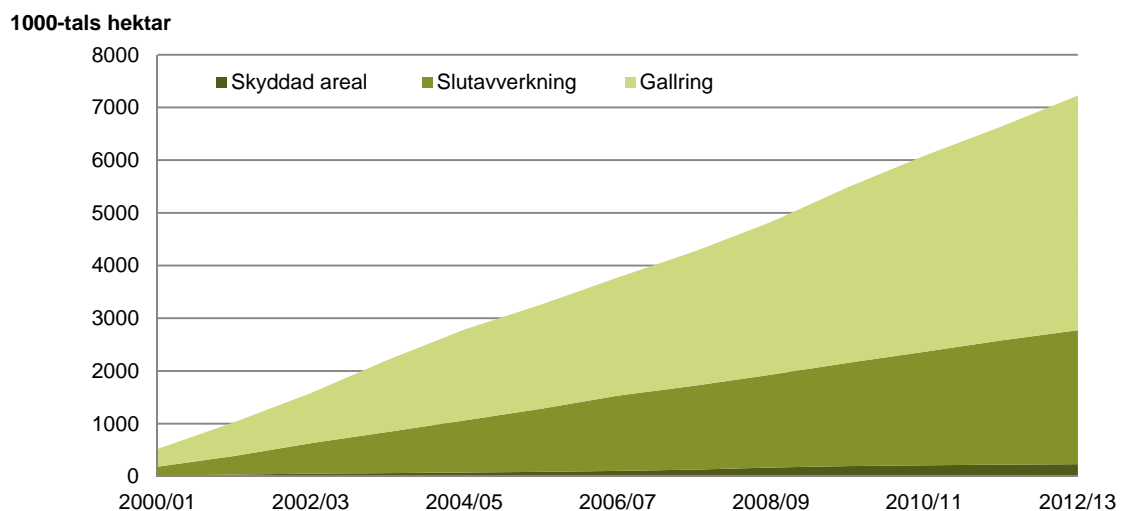
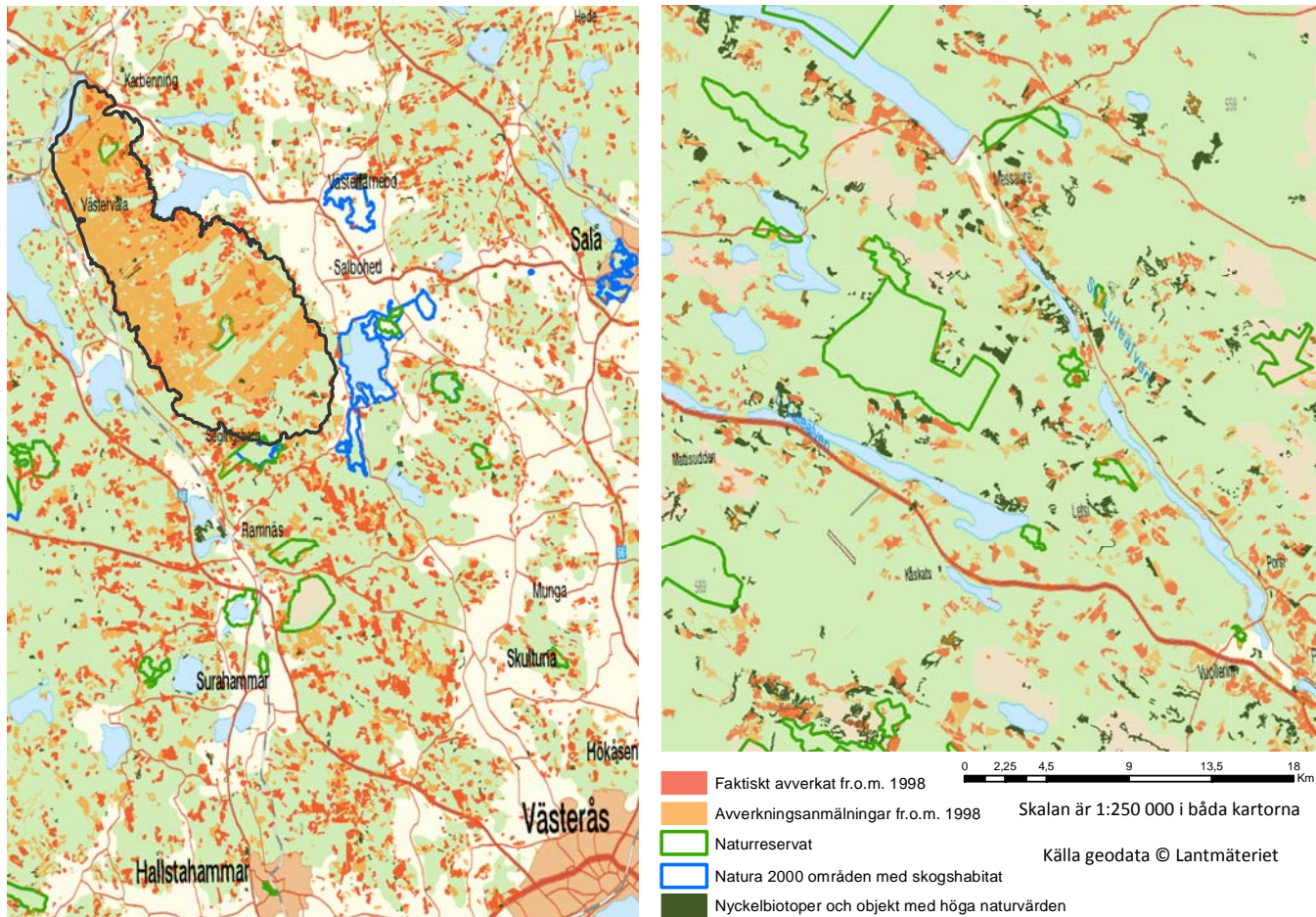
Diagram 5. Ackumulerad areal produktiv skog som har gallrats, slutavverkats eller skyddats under miljömålsperioden

Diagram 5 är identiskt med Diagram 2 på sid 3.

Avverkningsvolymen, såväl i absoluta mått som i volym per hektar är högst i Götaland och lägst i norra Norrland. Slutavverkning står för den största delen av den avverkade volymen (55 procent). Arealmässigt är gallring den vanligaste avverkningsåtgärden (årligen 394 000 hektar), följt av röjning (282 000 hektar) och slutavverkning (183 000 hektar).

Enligt uppgifter från Riksskogstaxeringen står gran för 50 procent av den avverkade volymen. Detta kan jämföras med granens andel av det levande virkesförrådet som är 41,5 procent. Tall utgör 33 procent av den avverkade volymen, något lägre än trädslagets andel av det levande virkesförrådet (39 procent). Resterande avverkad volym utgörs av lövträd (17 procent).

Karta D. Avverkningar och skydd i två landskapsavsnitt

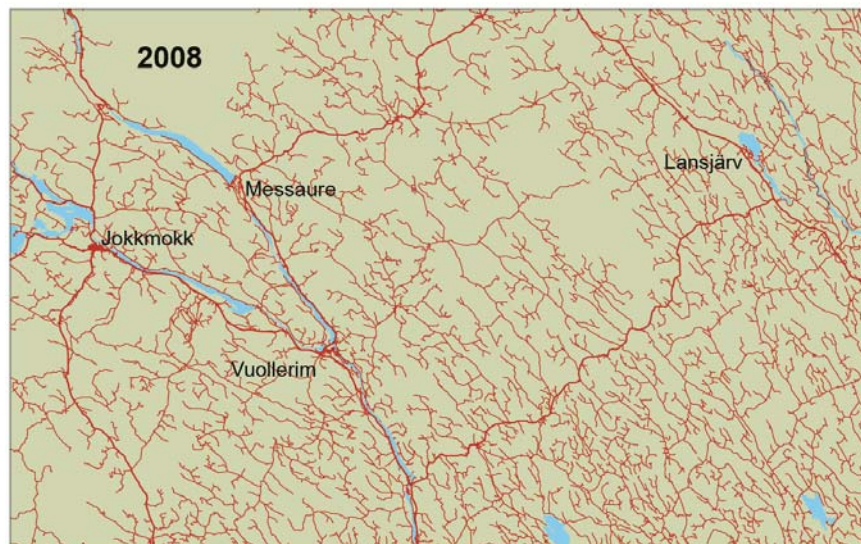
Kartan ovan till vänster visar ett landskapsavsnitt i Västmanland med det stora brandområdet från 2014 inringat i svart. Brandområdet, som är cirka 14 000 hektar, avverkningsanmälades men en stor del kommer att skyddas som naturresevat. Kartan till höger visar ett landskapsavsnitt i Norrbottens inland med Vuollerim i sydöstra hörnet. Skillnaden i skogsbrukets omfattning mellan dessa landskapsavsnitt framgår i kartorna.

Förändringar i vägnätet

Vägnätet är en viktig del i mark- och vattenanvändningen. 2010 fanns det registrerat nästan 580 000 kilometer vägar och gator farbara med bil i Sverige, vilket utgjorde en areal på cirka 461 000 hektar. Ytterligare oregistrerade vägar tillkommer.

Skogsbruket i Sverige har utvecklat ett av de tätaste skogsbilvägnäten i ett globalt perspektiv. En stor del av de skogsbilvägar som projekteras senaste decenniet sammanhänger med vindkraftsutbyggnad där platsvalet av anläggningar i Norrland ofta innebär mer än 5 mil nybruten väg per anläggning. Kartorna nedan visar nätet av skogsbilvägar i Jokkmokks kommun. Även om takten varierar är utvecklingen liknande över hela landet, med undantag för större skyddade områden.

Karta E. Vägnätet för skogsbilvägar 1935 och 2008

Källa: Naturvårdsverket (2012). *Biologisk mångfald i Sverige, Monitor 22*.

Vägnätets fragmentering av natur och livsmiljöer och påföljande effekter innebär ett av de största globala hoten mot biologisk mångfald.¹ Vägar medför ett flertal negativa effekter på biologisk mångfald då de normalt leder till habitatförlust och försämringar av habitat, genom fragmentering och förändringar i de ekologiska förutsättningarna. Även mindre vägar har en betydande negativ påverkan på naturmiljön, i synnerhet då de berör mer eller mindre naturliga miljöer.²

---

¹ Benítez-Lo´pez A, Alkemade R, Verweij PA (2010) The impacts of roads and other infrastructure on mammal and bird populations: a meta-analysis. *Biological Conservation* 143:1307–1316.

EEA (European Environment Agency) (2002) Paving the way for EU enlargement, Environmental Issue Report No. 32 (TERM 2002). EEA, Copenhagen

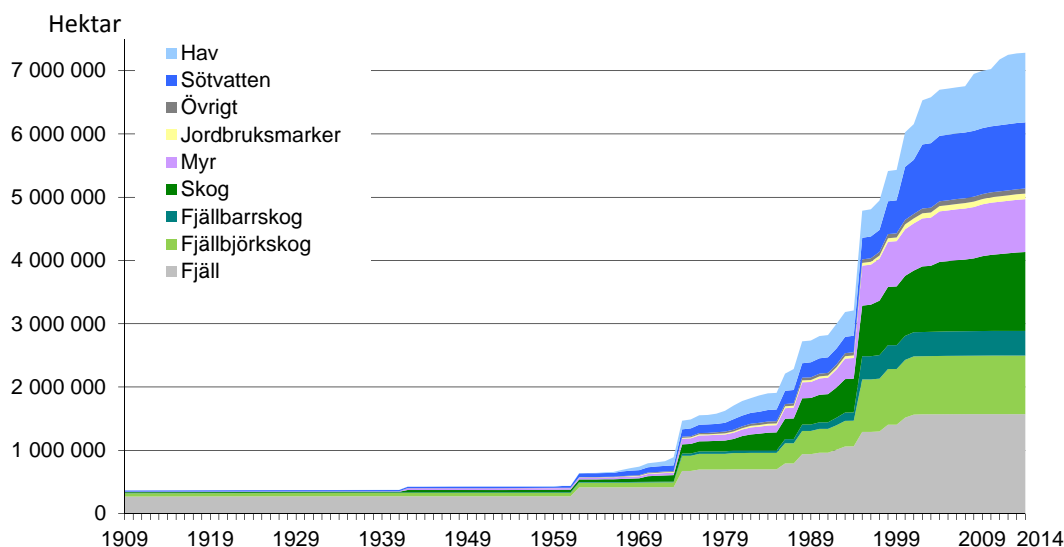
² van Langevelde F, van Dooremalen C, Jaarsma CF (2009) Traffic mortality and the role of minor roads. *Journal of Environmental Management* 90:660–667

Skyddad natur – historik

I mer än 100 år har det funnits skyddad natur i Sverige. 1909 antog riksdagen en lag om nationalparker och bildade de nio första parkerna. Den skyddade naturen har sedan dess dominerats av marker i fjällen. Skyddet av skogar, våtmarker, sötvatten och havsmiljöer har ökat i och med genomförandet av riksdagens miljö kvalitetsmål.

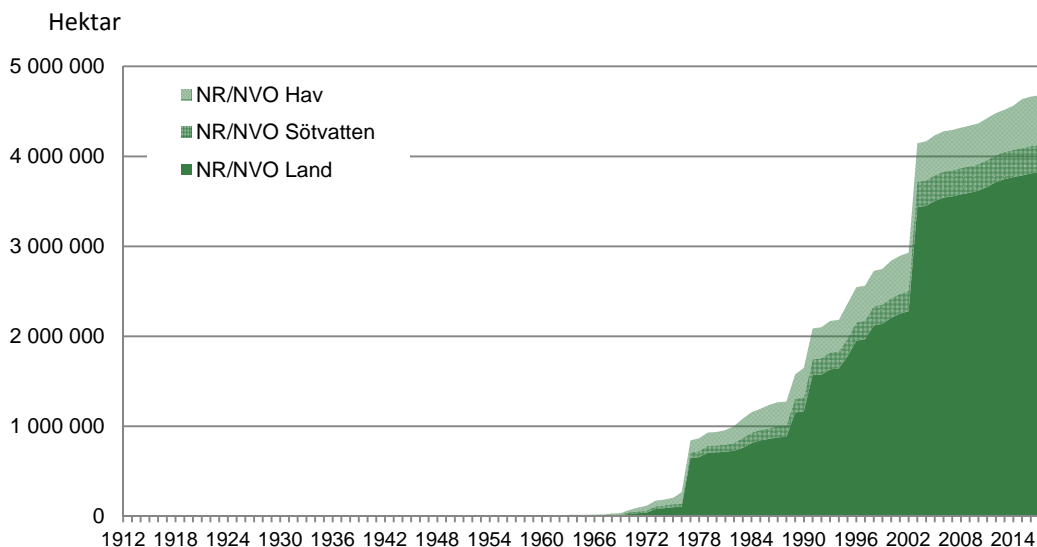
Diagram 6. Skyddad natur per naturtyp 1909-2014

Akkumulerad totalareal (ha) av nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och Natura 2000 (habitatdirektivet)

År 1997 omfattade skyddsformerna nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och Natura 2000-områden cirka 4,9 miljoner hektar mark. År 2014 hade det ökat till 7,3 miljoner hektar. Den stora arealökningen mellan 1999 och 2000 beror både på komplettering av områden i det europeiska nätverket Natura 2000 och på att flera stora domänreservat i Norrbottens län ombildades till naturreservat. Genomförandet av miljö kvalitetsmålen har inneburit ett fortsatt genomförande av områdesskydd sedan 1999.

Diagram 7. Naturreservat 1912-2014, ackumulerad areal (hektar) per år

De stora arealökningarna genom åren återfinns främst hos naturreservaten. Fram till 1960-talet består skyddsformen endast av mindre arealer, vilka knappt syns i diagrammet på föregående sida. I slutet av 1980-talet ökade arealerna för naturreservat kraftigt, framförallt på grund av underlag och kunskap från den landsomfattande urskogsinventeringen 1978 till 1982, vilken var det första egentliga planeringsunderlaget för skydd av värdefulla skogar. Som ett resultat av inventeringen beslutade länsstyrelserna i bland annat Västerbottens och Norrbottens län att skydda flera till ytan mycket stora fjällurskogar.

Ny skyddad mark 1998-2014

Diagram 8 visar skyddad natur tillkommen från 1998 och framåt, utifrån ursprungligt beslutsdatum. Det visar inte utökningar av områden som bildade innan 1998.

Under de senaste två åren, dvs 2013 och 2014 har 34 000 hektar tillkommit. 82 procent utgjordes av landyta, varav 63 procent skog. Under endast 2014 tillkom 11 000 nya hektar skyddad mark, varav 79 procent var skog.

Sedan 1998 har de skyddade arealerna ökat med 1,9 miljoner hektar. Av dessa är drygt 60 procent vatten, relativt jämnt fördelat mellan sötvatten och hav. En dryg femtedel utgörs av skogar, varav en mindre del i fjällen.

Diagram 8. Nyttillkommen skyddad areal per naturtyp 1998-2014

Akkumulerad areal (ha) inom nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och Natura 2000

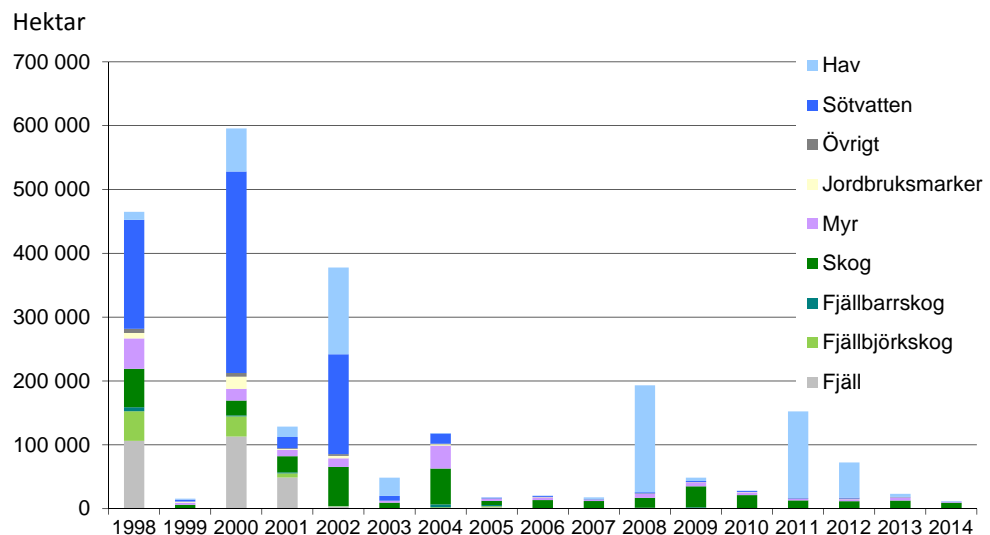

Diagram 4,5 och 6 redovisar nettoarealen skyddad mark per år utifrån beslutsdatum. De flesta Natura 2000-områden är skyddade som nationalpark eller naturreservat. Det gör att den faktiska Natura 2000-arealen inte redovisas i sin helhet i diagrammet ovan. I de fall områdesskydden överlappar varandra redovisas ytan i första hand som nationalpark, i andra hand som naturreservat, i tredje hand som naturvårdsområde och i fjärde hand som Natura 2000.

Storleksfördelning

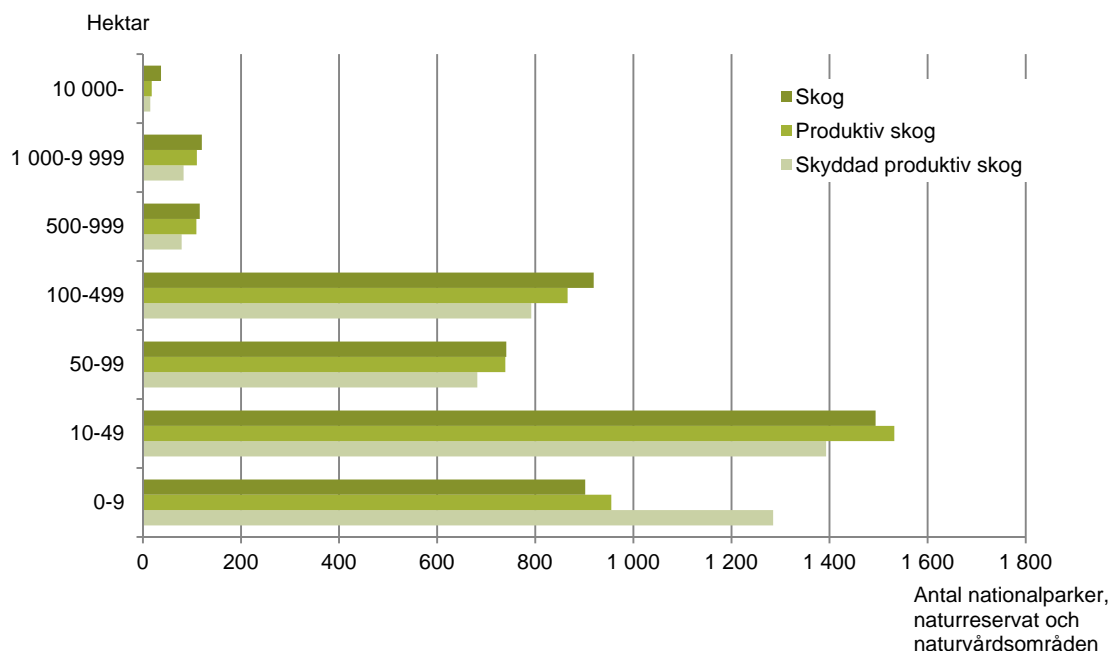
Till antalet domineras de skyddade områdena av mindre ytor. Drygt 60 procent av landets nationalparker, naturreservat och naturvårdsområden har en totalareal på mindre än 100 hektar. Endast 2,5 procent är större än 5 000 hektar.

Bland nationalparkerna dominerar de stora områdena. Där är mer än 30 procent av parkerna 10 000 hektar eller större. Tre nationalparker, samtliga i Norrbottens län, har en yta på mer än 100 000 hektar. Endast en nationalpark är mindre

än 100 hektar. Det är Dalby Söderskog i Skåne län, som har en yta på 37 hektar. Antalet stora naturreservat är dock större än antalet stora nationalparker.

Diagrammet nedan visar antalet skyddade områden utifrån hur stor yta skog de innehåller. Det är endast ett fåtal områden som innehåller större arealer skyddad produktiv skog.

Diagram 9. Antal skyddade områden per storleksklass, areal skog

Inom skyddstypen 'biotopskyddsområden' (skogliga och övriga) är alla områden små. Nästan 97 procent är mindre än 10 hektar. Det största området är drygt 25 hektar.

Skyddad natur per kommun

Alla kommuner i landet har någon form av skyddat område, sett till skyddsformerna nationalpark, naturreservat, naturvårdsområde och biotopskydd. De största arealerna skyddade områden finns i ytstora kommuner i Norrlands inland. I topp hittar vi Jokkmokks kommun med 913 000 skyddad hektar, följt av Gällivare och Kiruna kommuner, med nästan 670 000 respektive 540 000 skyddad hektar.

Under perioden 2013-2014 har den största ökningen skett i kommunerna Umeå och Nordmaling, i Västerbottens län, genom en kraftig utökning av naturreservatet Örefjärden-Snöanskärgården. Ökningen innebär cirka 41 000 hektar ny skyddad yta i området. Nästan hela den nya ytan utgörs av havsvatten. I och med utvidgningen ökade Nordmalings andel skyddad yta från 3 till 9 procent av kommunens totala yta. Umeå kommuns andel ökade från 7 till 12 procent.

I 25 av landets 290 kommuner var mer än 15 procent av landarealen skyddad. Högst andel skyddad landareal hade Salems kommun, med 59 procent. Därefter hade Sorsele och Jokkmokks kommuner höga andelar skyddad landareal. I var femte kommun var mindre än 1 procent av landarealen skyddad.

För statistik om alla kommuner, se Tabell 1 på sid 36-40, samt Karta 1 och 2 på sid 43-44.

Tabell C. Tio-i-topp, andel skyddad landareal per kommun

Kommun	Skyddad landareal	Kommunens totala landareal	Andel skyddad landareal, %
Salem	3 175	5 411	59
Sorsele	391 772	736 704	53
Jokkmokk	850 692	1 760 076	48
Tyresö	2 998	6 923	43
Gällivare	628 662	1 569 078	40
Huddinge	4 547	13 103	35
Sollentuna	1 713	5 262	33
Järfälla	1 534	5 379	29
Älvdalen	191 235	687 191	28
Kiruna	519 121	1 915 537	27

Beräkningen avser skyddad landareal i nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområden (skogliga och övriga), som andel av kommunens hela landareal.

Nationalparker

Sverige har 29 nationalparker med en sammanlagd yta på 740 000 hektar. Av dem utgörs cirka 631 000 hektar av landyta. Av den sammanlagda skyddade arealen (nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområden) står nationalparkerna för 14 procent.

Tabell D. Nationalparker 2014-12-31

Namn	Län	Kommun	Areal totalt (ha)	Areal land (ha)	Inrättat, år
Ängsö	Stockholms län	Norrtälje	195	81	1909
Tyresta	Stockholms län	Haninge Tyresö	1 962	1 874	1993
Färnebofjärden	Uppsala län Västmanlands län	Heby Sala	10 464	6 295	1998
Store Mosse	Dalarnas län Gävleborgs län Jönköpings län	Avesta Sandviken Gnosjö	7 672	7 407	1982
Blå Jungfrun	Kalmar län	Vaggeryd Värnamo			
Norra Kivill	Kalmar län	Oskarshamn	190	66	1926
Gotska Sandön	Kalmar län	Vimmerby	110	107	1927
Dalby Söderskog	Gotlands län	Gotland	4 464	3 661	1909
Stenshuvud	Skåne län	Lund	37	37	1918
Söderåsen	Skåne län	Simrishamn	401	304	1986
Tiveden	Skåne län	Svalöv	1 620	1 614	2001
Djurö	Västra Götalands län	Klippan			
Tresticklan	Västra Götalands län	Karlsborg	1 351	1 213	1983
Kosterhavets nationalpark	Örebro län	Laxå			
Garphyttan	Västra Götalands län	Mariestad	2 323	315	1991
Töfsingdalen	Västra Götalands län	Dals-Ed	2 906	2 713	1996
Fulufjället	Västra Götalands län	Tanum	38 823	863	2009
Hamra	Örebro län	Strömstad			
Skuleskogen	Örebro län	Lekeberg	111	111	1909
Sånfjället	Dalarnas län	Älvdalen	1 590	1 579	1930
Björnlandet	Dalarnas län	Älvdalen	38 440	37 574	2002
Abisko	Gävleborgs län	Ljusdal	1 381	1 321	1909
Pieljekaise	Västernorrlands län	Kramfors	3 057	2 740	1984
Sarek	Jämtlands län	Örnsköldsvik			
Stora Sjöfallet	Jämtlands län	Härjedalen	10 378	10 358	1909
Vadvetjåkka	Västerbottens län	Åsele	1 143	1 110	1991
Muddus	Norrbottnens län	Kiruna	7 721	6 795	1909
Padjelanta	Norrbottnens län	Arjeplog	15 485	14 092	1909
Haparanda Skärgård	Norrbottnens län	Jokkmokk	198 465	193 251	1909
	Norrbottnens län	Jokkmokk	127 993	115 963	1909
	Norrbottnens län	Gällivare			
	Norrbottnens län	Kiruna	2 704	2 641	1920
	Norrbottnens län	Jokkmokk	51 137	49 262	1942
	Norrbottnens län	Gällivare			
	Norrbottnens län	Jokkmokk	199 897	167 161	1962
	Norrbottnens län	Haparanda	7 430	817	1995
Summa 2014			739 448	631 324	
Summa 2013			739 449	632 253	

Förändringar i landareal beror på förbättrad kvalitet i dataunderlag.

Fjällområdet i Norrbottens län står för nästan 82 procent av nationalparksarealen. Där ingår Abisko, Stora Sjöfallet, Sarek, Pieljekaise, Vadvetjåkka och Padjelanta, tillsammans med fjällnära Muddus i samma län.

Beslut om att inrätta nationalpark fattas av riksdag och regering. Naturvårdsverket ansvarar för beslutsunderlag och planering av nationalparkerna, genom bland annat Nationalparksplan för Sverige. Ett större sammanhängande område av viss landskapstyp kan med stöd av 7 kap. 2 § miljöbalken inrättas som nationalpark. Området bör befinna sig i "naturligt tillstånd eller i väsentligt oförändrat skick". En förutsättning är att staten äger marken.

De första nationalparkerna var 9 till antalet och inrättades år 1909. Under 2007-2008 tog Naturvårdsverket fram en reviderad plan för genomförandet av nya nationalparker. Där föreslås 13 nya nationalparker och sju utvidgningar av befintliga parker. Den senast tillkomna nationalparken är Kosterhavets nationalpark, som invigdes 2009. Det är landets enda marina nationalpark. Under 2011 utökades Hamra nationalpark från 28 hektar till nästan 1 400 hektar.

Naturresevat

Den 31 december 2014 fanns det 4 209 naturresevat i Sverige, 167 fler än året innan. Deras sammanlagda yta var nästan 4,6 miljoner hektar, vilket motsvarar nästan 9 procent av landets totala yta. Störst andel naturresevat i förhållande till totalytan hade Norrbottens och Västerbottens län med 17 respektive 13 procent. Av den sammanlagda skyddade totalarealen (nationalparker, naturresevat, naturvårdsområden och biotopskyddsområden) utgör naturresevat 84 procent.

Tabell E. Naturresevat per län 2014-12-31

Län	Antal	Areal totalt (ha)	Landareal (ha)	Andel av total länsareal, %
Stockholms län	288	122 611	48 192	7,4
Uppsala län	148	94 717	27 836	7,9
Södermanlands län	143	46 804	15 192	5,4
Östergötlands län	230	51 876	21 237	3,6
Jönköpings län	132	19 864	17 687	1,7
Kronobergs län	117	24 501	18 065	2,6
Kalmar län	194	50 673	26 150	2,5
Gotlands län	127	72 797	12 946	4,8
Blekinge län	101	18 971	9 072	2,7
Skåne län	263	83 430	26 100	4,9
Hallands län	163	23 770	14 581	2,7
V. Götalands län	459	142 298	75 350	4,1
Värmlands län	168	96 316	44 905	4,4
Örebro län	225	40 080	34 412	4,2
Västmanlands län	95	24 285	13 638	4,3
Dalarnas län	269	248 707	240 090	8,2
Gävleborgs län	167	31 687	20 856	1,3
Västernorrlands län	167	33 514	25 761	1,2
Jämtlands län	122	524 829	494 108	9,8
Västerbottens län	272	873 676	764 400	13,1
Norrbottens län	359	1 947 139	1 802 514	17,4
Summa 2014	4 209	4 572 546	3 753 091	8,7
Summa 2013	4 042	4 500 875	3 725 834	8,5

Under 2014 ökade arealen naturresevat med nästan 72 000 hektar. Ökningen beror till stor del på en kraftig ökning av det marina reservatet Örefjärden-Snöanskärgården, som ligger i kommunerna Umeå och Nordmaling. Det största helt nya naturresevatet var Muorkaape i Gällivare kommun, ett reservat på nästan 5 500 hektar med fågelrika myrar och urskogsartad skog.

Naturresevat bildas av länsstyrelserna och kommunerna med stöd av 7 kap. 4-6 § miljöbalken. I Sverige och i många andra länder är bildande av naturresevat

ett av de vanligaste sätten att skydda värdefull natur på ett långsiktigt sätt. Naturresevat kan enligt 7 kap. 4 § miljöbalken bildas i syfte att:

- Bevara biologisk mångfald
- Vårda och bevara värdefulla naturmiljöer
- Tillgodose behov av områden för friluftslivet
- Skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer
- Skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter

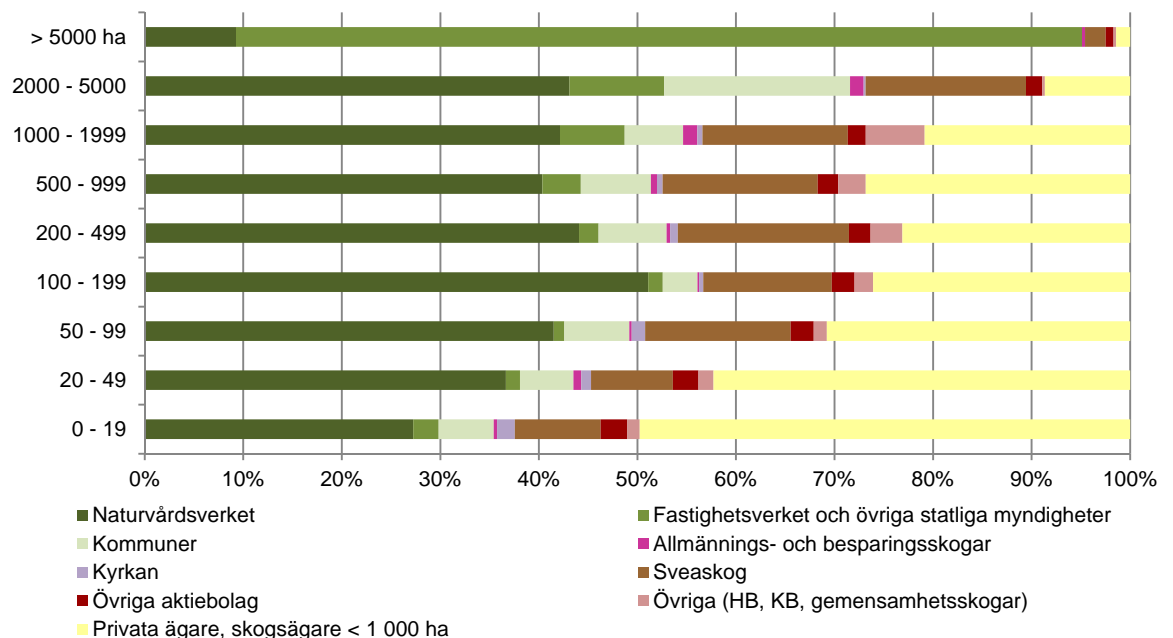
Nästan 92 procent av naturresevat har inrättats genom beslut av länsstyrelser. Övriga resevat har inrättats efter beslut av kommuner.

Tabell F. Typ av beslut om naturresevat och naturvårdsområden, per län 2014-12-31

Län	Naturresevat		Naturvårdsområden	
	Beslut av länsstyrelse	Beslut av kommun	Beslut av länsstyrelse	Beslut av kommun
Stockholms län	211	77	2	2
Uppsala län	141	7	-	-
Södermanlands län	132	11	4	-
Östergötlands län	214	16	-	-
Jönköpings län	122	10	3	-
Kronobergs län	111	6	-	-
Kalmar län	185	9	11	-
Gotlands län	125	2	3	-
Blekinge län	99	2	-	-
Skåne län	231	32	9	-
Hallands län	161	2	3	-
Västra Götalands län	414	45	24	2
Värmlands län	162	6	1	-
Örebro län	188	37	-	-
Västmanlands län	90	5	1	-
Dalarnas län	218	51	5	-
Gävleborgs län	159	8	9	2
Västernorrlands län	152	15	3	-
Jämtlands län	122	-	-	-
Västerbottens län	271	1	5	-
Norrbottens län	352	7	1	-
Summa 2014	3 860	349	84	6
Summa 2013	3 712	330	86	6

Marken i ett naturresevat kan ingå i såväl ett privat som allmänt ägande. Staten dominerar som ägare av mark i större resevat, medan det privata ägandet är som störst i små områden.

Diagram 10. Markägare i naturresevat 2014, landareal (hektar)

Baserad på Markägarkartan 2013

Naturvårdsområden

År 2014 fanns det 90 naturvårdsområden i Sverige, med en totalyta på knappt 107 000 hektar. De utgjorde 2 procent av det totala naturskyddet (nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområden). Både antalet och ytan naturvårdsområden minskar för varje år, eftersom skyddsformen har upphört och områdena successivt ersätts med naturreservat.

Skyddsformen naturvårdsområde infördes i naturvårdslagen 1974 och upphörde i och med införandet av miljöbalken 1999. Områdena förekommer främst i marina miljöer och skogsområden avsedda för friluftsliv. De områden som inrättats ska vid tillämpningen av miljöbalken anses som naturreservat. Lagstiftningen gav dock denna skyddsform en stor begränsning, då föreskrifterna inte får vara så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom området. Därför finns det skäl att särskilja naturvårdsområdena i statistikredovisningen även fortsättningsvis, bland annat då vi redovisar skydd av skog.

Biotopskyddsområden i skog- och jordbruksmark

I december 2014 uppgick antalet biotopskyddsområden i skogsmark till mer än 7 300, med en sammanlagd areal på drygt 25 000 hektar. De största arealerna fanns i Dalarnas län. Biotopskyddsområden i jordbruksmark var 100 till antalet, med en sammanlagd areal på 242 hektar. Biotopskyddsområden i jordbruksmark finns i 11 av våra 21 län.

Biotopskyddsområden i skog och jordbruksmark är i regel små till ytan. I genomsnitt är områdena i skog 3,5 hektar och de i jordbruksmark 2,4 hektar.

Tabell G. Biotopskyddsområden i skog och jordbruksmark 2014-12-31

Län	Biotopskyddsområde i skog		Biotopskyddsområde i jordbruksmark	
	Antal	Areal (ha)*	Antal	Areal (ha)
Stockholm	249	1 030	3	30
Uppsala	240	785	-	-
Södermanland	268	887	-	-
Östergötland	390	1 182	11	18
Jönköping	205	576	3	12
Kronoberg	275	846	1	2
Kalmar	315	926	-	-
Gotland	243	907	-	-
Blekinge	181	538	16	52
Skåne	456	914	5	14
Halland	184	596	1	2
Västra Götaland	634	1 762	56	109
Värmland	731	2 129	2	2
Örebro	289	752	-	-
Västmanland	175	488	1	1
Dalarna	551	2 605	1	0
Gävleborg	351	1 330	-	-
Västernorrland	261	977	-	-
Jämtland	365	1 694	-	-
Västerbotten	472	2 048	-	-
Norrbottn	483	2 296	-	-
Summa 2014	7 318	25 270	100	242
Summa 2013	7 092	24 131	98	238

* Inklusivt impediment

Med stöd av 7 kap. 11 § miljöbalken kan speciella och/eller värdefulla biotoper skyddas. Skyddet omfattar mindre mark- eller vattenområden som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter eller som av annan orsak är särskilt skyddsvärda. Inom områdena får inte verksamhet bedrivas som kan skada naturmiljön. Ofta används denna skyddsform för att bevara nyckelbiotoper.

Biotopskyddsområden i jordbruksmark hanteras av länsstyrelserna och kommunerna.

- 5 § gäller för biotoper på jordbruksmark som generellt är skyddade från den 1 januari 1994. Skyddet gäller för alléer, pilevallar, stenmurar, odlingsrösen, åkerholmar, småvatten, våtmarker och källor i jordbruksmark.
- 7 § gäller för biotoper som avgränsas av länsstyrelsen eller kommunen. Det rör sig om rik- och kalkkärr i jordbruksmark, naturliga ängar och naturbetesmarker, naturliga bäckfåror samt ras- eller bergbranter som inte ligger i skogen.

Biotopskyddsområden i skogsmark hanteras av Skogsstyrelsen och skyddas av paragraf enligt 6 § i förordningen (1998:1252) om områdesskydd. På skogsmark kan 18 olika biotopslag skyddas, bl.a. brandfält, äldre naturskogsartade skogar och ras- eller bergbranter i skog. Även kommuner kan bilda biotopskyddsområden i skogsmark.

Natura 2000

Natura 2000-områdena består dels av särskilda skyddsområden för vissa fågelarter, SPA (Special Protection Areas), dels av områden av gemenskapsintresse, SCI (Sites of Community Interest) för andra artgrupper av växter och djur samt naturtyper. Alla SPA- och SCI-områden utgör tillsammans nätverket Natura 2000. Sedan 2011 är de flesta områdena utpekade som särskilda bevarandeområden (SAC) med fastställda bevarandeplaner.

Sedan EU-inträdet 1995 har Sverige föreslagit 544 SPA-områden, omfattande 3 miljoner hektar, och 3 976 SCI-områden, omfattande 6,6 miljoner hektar, som kandidater till nätverket. Många områden är föreslagna både som SPA och SCI och överlappar därför varandra. Sammantaget hör en yta på nästan 6,7 miljoner hektar till endera eller båda av dessa kategorier. Drygt 70 procent av ytan är landareal. Nästan 12 procent av Sveriges landyta täcks av Natura 2000.

Tabell H. Natura 2000-områden länsvis 2014-12-31¹

Län	SPA-områden ¹		SCI-områden ²		Totalt ³	
	Antal	Areal totalt (ha)	Antal	Areal totalt (ha)	Areal totalt (ha)	varav landareal (ha)
Stockholms län	14	11 711	233	54 858	55 761	17 880
Uppsala län	25	24 786	160	43 619	46 165	27 770
Södermanlands län	27	39 193	197	50 009	50 009	13 449
Östergötlands län	37	114 536	272	118 074	123 686	21 677
Jönköpings län	20	22 092	192	82 657	82 861	25 579
Kronobergs län	21	13 051	133	18 926	18 926	13 430
Kalmar län	32	159 087	172	189 487	189 809	50 911
Gotlands län	30	129 838	131	202 071	202 071	18 426
Blekinge län	21	8 657	173	24 280	25 857	8 744
Skåne län	19	63 147	215	88 137	94 239	32 311
Hallands län	24	40 715	126	68 637	69 939	16 577
V. Götalands län	53	80 593	398	366 538	380 571	67 734
Värmlands län	46	67 049	132	84 459	86 113	35 294
Örebro län	23	10 955	136	23 680	23 680	12 005
Västmanlands län	23	22 443	76	24 735	25 061	13 888
Dalarnas län	16	202 951	220	242 998	243 103	233 539
Gävleborgs län	42	36 281	150	77 730	80 484	29 100
Västernorrlands län	14	15 000	121	49 682	49 682	26 361
Jämtlands län	18	400 016	236	638 247	638 247	552 035
Västerbottens län	20	768 248	242	1 140 725	1 144 061	981 097
Norrbottens län	19	776 046	261	3 025 931	3 042 602	2 564 949
Summa 2014	544	3 006 393	3 976	6 615 480	6 672 927	4 762 755
Summa 2013	544	3 006 393	3 976	6 615 480	6 672 927	4 762 755

¹ Beräknat m.h.a. administrativa gränser och vattenskikt i Lantmäteriets fastighetskarta, uttag januari 2014

² SPA=Special Protection Areas (Fågeldirektivet)

³ SCI=Sites of Community Importance (Habitatdirektivet)

⁴ Många SPA och SCI-områden överlappar varandra. I den totala arealen är sådana överlappningar bortrensade.

Natura 2000 omfattar värdefulla naturområden med arter och/eller naturtyper som i ett europeiskt perspektiv betraktas som särskilt skyddsvärda. Sverige och övriga EU-länder ska se till att nödvändiga bevarandeåtgärder vidtas i områdena enligt art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. Bestämmelserna i direktiven är numera införda i bl.a. miljöbalken och gäller alla kategorier av Natura 2000-områden. Alla Natura 2000-områden är av riksintresse enligt 4 kap. miljöbalken. Tillstånd krävs enligt 7 kap. 28a § miljöbalken för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett sådant område. De flesta Natura 2000-områden är skyddade som nationalpark eller naturreservat.

Naturtyper

De stora arealerna skyddad natur i norra Sverige avspeglar sig i siffror över naturtyper i skyddade områden. Den vanligaste naturtypen är öppen mark i fjäll-
len, som år 2014 uppgick till drygt 1,4 miljoner hektar i nationalparker och naturreservat, plus 300 000 hektar i övriga skyddsformer.

Den produktiva skogsmarken var nästan 970 000 hektar i nationalparker och naturreservat, samt 200 000 i övriga skyddsformer. 80 procent av den produktiva skogen i områdena var skyddad. Ovanför den fjällnära gränsen var 42 procent av marken skyddad som nationalpark eller naturreservat. I avsnittet "Definitioner och förklaringar" beskrivs de redovisade naturtyperna.

Tabell I. Naturtyper inom skyddad natur. Areal (hektar) avrundat till närmaste hundratal. 2014-12-31

Naturtyp	Areal (ha)			Skyddad skogsmark (ha)	Areal (ha)	Skyddad skogsmark (ha)
	Naturreservat	Nationalparker	Naturreservat och nationalparker	Naturreservat och nationalparker	Övriga skyddstyper ²	
Tallskog	229 600	18 600	248 200	215 900	36 200	18 900
Granskog	252 000	10 300	262 300	248 000	45 800	35 100
Barrblandskog	167 700	9 600	177 300	159 900	22 000	14 300
Barrsumpskog	27 300	2 000	29 400	24 900	10 000	4 000
Lövblandad barrskog	97 300	4 700	102 000	82 600	27 200	12 600
Triviallövskog	35 900	1 800	37 700	30 800	10 500	4 100
Ädellövskog	24 000	1 100	25 100	19 800	8 000	5 100
Triviallövskog med ädellövinslag	9 100	200	9 300	6 800	3 300	1 700
Lövsumpskog	14 500	1 600	16 100	15 200	4 500	2 000
Ungskogar inkl. hygge	58 100	1 500	59 600	31 700	34 800	3 200
Impediment ³	1 091 900	76 800	1 168 600	1 157 400	106 100	75 300
Våtmark	685 500	39 200	724 800	..	112 900	..
Äng och betesmark	23 000	300	23 200	..	36 500	..
Övrig öppen mark	72 000	4 800	76 800	..	34 800	..
Öppen mark i fjällen	964 000	458 200	1 422 200	..	308 400	..
Sjöar och vattendrag	296 700	62 600	359 400	..	695 400	..
Hav ¹	523 800	46 100	569 900	..	534 500	..
Produktiv skogsmark varav ovanför fjällnära gränsen	915 500 400 800	51 500 31 200	967 000 432 100	835 600 431 700	202 200 39 800	101 200 33 600
Summa 2014	4 572 400	739 400	5 311 900	1 993 000	2 030 700	176 400
Summa 2013	4 500 800	739 400	5 240 300	1 978 500	2 040 100	164 900

¹Hav är inklusive EEZ (den ekonomiska zonen, dvs utanför länsgränsen, enbart N2000 områden)

²Övriga skyddstyper omfattar: Skogliga biotopskyddsområden, övriga biotopskyddsområden, Natura 2000-områden (SCI och SPA), naturvårdsområden och nationalstadsparken. Beskrivning av prioritet när överlapp mellan områden beräknas finns i metodavsnittet, sid 52.

³Innefattar även icke produktiva skogar i fjällen

I analysen saknas 256 hektar okarterade områden, varav 13 ha naturreservat.

844 ha hav (SCI) utanför ekonomisk är ej medräknade. (Bratten samt Stora Mittelgrund och Röde bank har kantareal som ligger utanför ekonomisk zon. Dessa är inte inräknade i attributet "havsareal" eller "totalareal" eftersom de inte är med i statistiken.)

Tabell J. Andel skyddad natur ovanför gränsen för fjällnära skog. Per naturtyp inom nationalparker och naturreservat 2014-12-31

Naturtyp	Andel (%) av total areal per naturtyp		
	Naturreservat	Nationalparker	Naturreservat och nationalparker
Fjällblock och hållmark	16	24	40
Fjällhed	27	10	38
Fjälläng	22	13	34
Fjällmyr	46	3	49
Fjällbjörkskog	47	3	50
Fjälltallskog	40	6	46
Fjällbarrskog	43	2	46
Fjällgranskog	24	1	25
Lövblandad fjällbarrskog	61	1	62
Hygge	3	0	3
Glaciärer och permanenta snöfält	19	18	37
Vatten	22	8	30
Övrigt	7	1	7
Summa 2014	35	7	42

Skyddade områden i marin miljö

Det finns cirka 600 naturreservat och fem nationalparker som ansluter till kustlinjen eller ligger i havet. Av dem finns 52 naturreservat och 1 nationalpark helt i marin miljö, med syften och föreskrifter kopplade till den marina miljön. Under 2014 ökade antalet marina reservat med 4 områden. Ett av dem vann laga kraft under året. Övriga har vid en genomgång bedömts uppfylla kriterierna för marina naturreservat.

Utanför Sveriges territorialgräns, i den ekonomiska zonen, saknas möjlighet enligt lagstiftningen att bilda naturreservat. Däremot får regeringen meddela föreskrifter för att skydda och bevara den marina miljön, jfr 2 § lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon.

Marina livsmiljöer skyddas även inom Natura 2000-nätverket, som till skillnad från naturreservat kan sträcka sig utanför territorialvattengränsen in i ekonomisk zon. Karta F, på nästa sida, visar skyddade områden utpekade som marina, samt skyddade områden i anslutning till kusten och marin miljö.

Tabell K. Nationalparker och naturreservat i marin miljö 2014-12-31

Län	Antal	Havsareal (ha)
Stockholms län	5	12 080
Uppsala län	2	55 260
Södermanlands län	1	5 220
Östergötlands län	5	14 920
Kalmar län	6	7 600
Gotlands län	1	56 030
Blekinge län	6	5 075
Skåne län	11	54 460
Hallands län	3	5 450
Västra Götalands län	7	75 700
Gävleborgs län	1	310
Västernorrlands län	1	520
Västerbottens län	4	72 250
Summa 2014	53	364 875
Summa 2013	49	312 840

Antalet marina reservat har ökat med fyra jämfört med föregående års redovisning. Stämö-Boön vann laga kraft under 2014. Övriga har vid en genomgång bedömts uppfylla kriterierna för marina naturreservat men har tidigare inte redovisats.

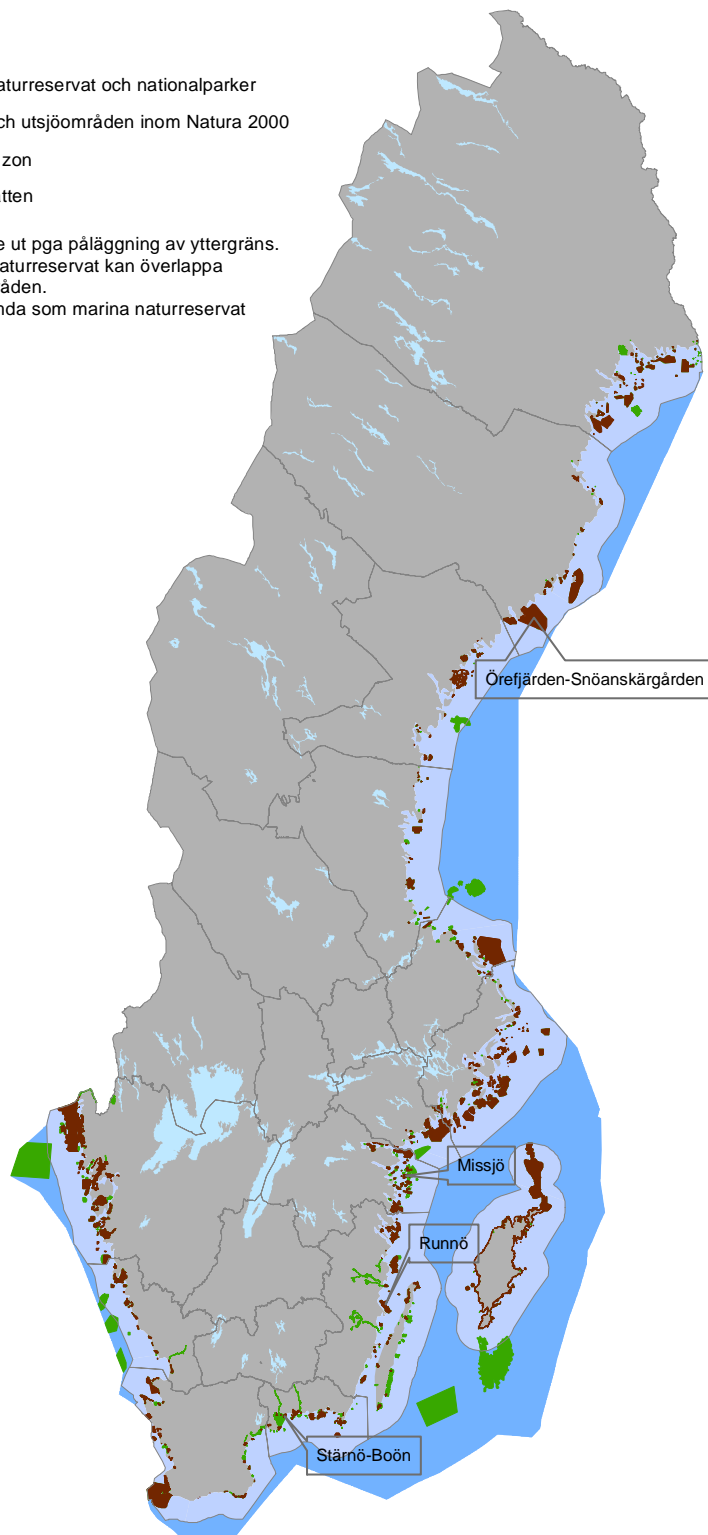
Flest marina naturreservat har Skåne län, med 11 objekt. Västra Götalands län har den största ytan marina reservat, med en sammanlagd havsareal på nästan 76 000 hektar. Hälften av den ytan utgörs av Kosterhavets nationalpark. Det enskilt största marina reservatet är Salvorev-Kopparstenarna i Gotlands län, följt

av Gräsö östra skärgård i Uppsala län. Se även Karta 4, sid 46. En fullständig förteckning finns i Excelformat på SCB:s webbplats: www.scb.se/MI0603

Karta F. Skyddad natur i anslutning till kusten och marin miljö

- Kustnära naturreservat och nationalparker
- Kustnära och utsjöområden inom Natura 2000
- Ekonomisk zon
- Territorialvatten

Områden ser större ut pga påläggning av yttergräns.
Nationalpark och naturreservat kan överlappa
Natura 2000-områden.
Nya eller nu bedömda som marina naturreservat
är namnsatta.

Skyddade älvar

I miljöbalken 4 kap 6 § anges att älvar kan skyddas mot vattenkraftsutbyggnad. Vissa älvar benämns som nationalälvar, men skyddet är detsamma för alla älvar som omfattas av det. För en del älvar avser skyddet hela avrinningsområdet och för andra enbart en älvsträcka. Torneälvens avrinningsområde inkluderar även areal i Finland.

Tabell L. Älvar skyddade mot vattenkraftsutbyggnad

SMHI-nr Älv	Delområde	Areal (km ²)
Nationalälvar		
1 Torneälven		40 154
4 Kalixälven		18 128
13 Piteälven		11 285
28 I Umeälven	Vindelälven	12 629
Summa skyddade nationalälvar		82 195
Övriga vattenområden		
7 Råneälven		4 207
9 I Luleälven	Stora Luleälven uppströms Akkajaure Lilla Luleälven uppströms Skalka Lilla Luleälven uppströms Tjaktjajaure Pärlälven	2 841 1 777 869 2 296
17 Åbyälven		1 344
18 Byskeälven		3 662
20 I Skellefteälven	Källflödena uppströms Sädvajaure Källflödena uppströms Riebnis Malån	660 524 1 917
26 Sävarån		1 161
28 I Umeälven	Tärnaån Girjesån Juktån uppströms Fjosoken	1 090 579 671
30 Öreälven		3 029
32 Lögdeälven		1 608
36 Moälven		2 307
38 I Ängermanälven	Lejarälven Storån uppströms Klumpvattnet Långselån-Rörströmsälven Saxån Ransarån uppströms Ransarn Vojmån uppströms Vojmsjön	593 441 2 728 233 420 1 058
40 I Indalsälven	Åreälven Ammerån Storån-Dammån Hårkan	2 853 3 098 441 3 990
42 I Ljungan	Ljungan uppströms Storsjön Gimån uppströms Holmsjön	501 2 854
48 I Ljusnan	Voxnan uppströms Vallhaga	2 411
53 I Dalälven	Västerdalälven uppströms Hummelforsen Österdalälven uppströms Trängslet	4 419 4 522
74 Emån		4 472
84 Bräkneån		462
86 Mörrumsån		3 369
100 Fylleån		394
112 I Enningdalsälven	Enningdalsälven uppströms riksgränsen till Norge	692
115 I Vefsna	Vapstälven	601
Summa skyddade övriga vattenområden		71 094
Summa skyddade nationalälvar och övriga vattenområden		153 289
Älvsträckor		
28 I Umeälven	Tärnaforsen mellan Stor-Laisan och Gäuta	..
38 I Ängermanälven	Faxälven mellan Edsele och Helgumsjön	..
40 I Indalsälven	Långan nedströms Landösjön	..
42 I Ljungan	Sträckan mellan Havern och Holmsjön Sträckan nedströms Viforsen	.. ..
48 I Ljusnan	Sträckan mellan Hede och Svegsjön Sträckan mellan Laforsen och Arbråsjöarna	.. ..
53 I Dalälven	Västerdalälven nedströms Skiffsforsen Dalälven nedströms Näs bruk	.. ..
108 I Göta älv	Klarälven mellan Höljes och Edebäck	..

Djur- och växtskyddsområden

I syfte att skydda sällsynta eller störningskänsliga djur- eller växtarter kan länsstyrelsen eller kommunen med stöd av 7 kap. 12 § miljöbalken inrätta djur- och växtskyddsområden (DVO). Föreskrifterna innebär att allmänheten, och i vissa fall även markägaren, inte får vistas inom området under en viss tid av året. Föreskrifterna kan även begränsa rätten till jakt och fiske. De vanligaste motiven för djur- och växtskyddsområden är att skydda fåglars häckningsområden under häckningstid (fågelskyddsområde) eller sälars uppehållsplatser (säl-skyddsområde).

Djur- och växtskyddsområden kan enbart reglera tillträde, viss jakt och fiske men innebär inte ändrad markanvändning och inget egentligt skydd för naturmiljön i sin helhet. Föreskrifter om tillträdesförbud kan även meddelas inom ramen för ett förordnande om nationalpark, eller som föreskrifter inom naturreservat, kulturresevat, naturvårdsområde eller naturminne. De områden som berörs av tillträdesförbud på detta sätt redovisas inte i tabellen nedan.

Tabell M. Djur- och växtskyddsområden länsvis 2014-12-31

Län	Antal	Areal totalt (ha)	därav landareal (ha)	Andel av total länsareal, %
Stockholms län	42	1 040	288	0,06
Uppsala län	68	3 538	426	0,30
Södermanlands län	348	6 312	877	0,73
Östergötlands län	134	5 198	753	0,36
Jönköpings län	27	658	389	0,06
Kronobergs län	15	142	46	0,02
Kalmar län	144	7 451	1 345	0,36
Gotlands län	33	1 375	1 008	0,09
Blekinge län	145	1 508	492	0,22
Skåne län	89	9 017	1 444	0,53
Hallands län	24	649	189	0,07
V. Götalands län	309	7 647	4 204	0,22
Värmlands län	75	959	288	0,04
Örebro län	2	306	158	0,03
Västmanlands län	8	54	11	0,01
Dalarnas län	7	37	26	0,00
Gävleborgs län	18	1 810	31	0,07
Västernorrlands län	26	325	252	0,01
Jämtlands län	18	949	665	0,02
Västerbottens län	2	2 269	2 169	0,03
Norrbottnens län	50	52 076	46 592	0,46
Summa 2014	1 584	103 321	61 654	0,20
Summa 2013	1 556	101 476	61 321	0,19

Områdena "Myskoxar, Tännäs" i Jämtlands och Härjedalens län samt "Myskoxarna" i Dalarnas län är ej redovisade här. Förbudet avser skyddszon runt djuren.

Vid utgången av 2014 fanns det 1 584 djur- och växtskyddsområden, med en totalyta på 103 000 hektar. Störst andel djur- och växtskyddsområden av länets totalyta hade Södermanlands län med 0,7 procent.

Fridlysta djur- och växtarter

Regeringen får med stöd av 8 kap. Miljöbalken besluta om fridlysning av djur- och växtarter i hela landet eller i ett län. Regler om fridlysning finns i artskyddsförordningen (2007:845). Där framgår också vilka generella undantag som gäller för vissa arter. Alla vilda fåglar samt de djur- och växtarter som i Bilaga 1 till förordningen betecknas med N eller n är fridlysta i hela landet, för att uppfylla kraven i EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektiv. I Bilaga 2 till förordningen anges övriga arter som är fridlysta i hela landet eller i ett län.

Förutom att alla vilda fåglar och vissa däggdjursarter är fridlysta enligt artskyddsförordningen, är alla vilda fåglar och däggdjur även fredade enligt jaktlagen (SFS 1987:259) och jaktförordningen (SFS 1987:905). Undantag finns för

vissa möjligheter till skyddsjakt, och för att det under vissa tider på året råder jakttid för en del arter. Fiskar samt vattenlevande kräftdjur och blötdjur, till exempel musslor och snäckor, kan skyddas enligt artskyddsförordningen eller enligt förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

Tabell N. Djur- och växtarter fridlysta i hela landet 2014-12-31

Artgrupper	Arter	Antal
<i>I. Djurarter</i>	Däggdjur	27
	Fåglar (endast i Sverige häckande)	250
	Fiskar	1
	Kräldjur	7
	Groddjur	13
	Ryggradslösa djur	31
<i>II. Växtarter</i>	Orkidéer	44
	Övriga Kärlväxter	181
	Mossor	11
	Lavar	8
	Svampar	5

Källa: Naturvårdsverket

Det finns cirka 578 fridlysta djur- och växtarter i hela landet. Cirka 250 av dessa utgörs av i Sverige häckande fågelarter. Samtliga vilda arter av fåglar, grodor, ödlor, ormar och orkidéer är fridlysta i hela landet. Dessutom är ett antal andra arter av kärlväxter, mossor, lavar, svampar, alger, ryggradslösa djur (bland annat insekter) och däggdjur fridlysta.

Naturminnen

Naturminnen är ofta punktobjekt som jätteekar, trädgrupper, flyttblock och jättegrytor. De kan även vara mycket små områden, vanligtvis mindre än 1 hektar, som växtplatser för ovanliga växter. Av det skälet redovisas endast antalet och inte arealuppgifter för denna skyddsform.

Beslut om naturminnen fattas av länsstyrelse eller kommun, med stöd av 7 kap. 10 § miljöbalken. Merparten av naturminnena är inrättade genom äldre beslut och med stöd av tidigare naturvårdslagstiftning.

Antalet naturminnen var 1 361 till antalet år 2014. Med sina 212 objekt hade Kalmar län flest naturminnen.

Tabell O. Naturminnen länsvis 2014-12-31

Län	Antal
Stockholms län	138
Uppsala län	36
Södermanlands län	26
Östergötlands län	98
Jönköpings län	63
Kronobergs län	82
Kalmar län	212
Gotlands län	27
Blekinge län	73
Skåne län	51
Hallands län	38
Västra Götalands län	156
Värmlands län	26
Örebro län	63
Västmanlands län	37
Dalarnas län	157
Gävleborgs län	8
Västernorrlands län	17
Jämtlands län	20
Västerbottens län	15
Norrbottnens län	18
Summa 2014	1 361
Summa 2013	1 362

Vattenskyddsområden

Ett område som utnyttjas eller kan komma att utnyttjas för vattentäkt kan av länsstyrelse eller kommun inrättas som vattenskyddsområde med stöd av 7 kap. 21 § miljöbalken.

Tabell P. Vattenskyddsområden länsvis 2014-12-31

Län	Antal	Areal totalt, (ha)	Därav vattenareal, (ha)	Andel vattenskyddsområden av total länsareal (%)
Stockholms län	91	59 947	14 950	3,6
Uppsala län	34	28 222	545	2,4
Södermanlands län	50	6 262	855	0,7
Östergötlands län	44	89 674	72 312	6,2
Jönköpings län	89	66 318	52 783	5,7
Kronobergs län	62	20 747	8 245	2,2
Kalmar län	80	25 161	1 969	1,2
Gotlands län	24	21 222	1 355	1,4
Blekinge län	26	10 608	531	1,5
Skåne län	165	33 138	1 936	1,9
Hallands län	54	16 522	1 220	1,9
V. Götalands län	180	210 881	72 246	6,1
Värmlands län	41	33 124	13 694	1,5
Örebro län	46	28 705	15 619	3,0
Västmanlands län	31	4 416	238	0,8
Dalarnas län	107	7 783	615	0,3
Gävleborgs län	62	15 872	1 744	0,6
Västernorrlands län	105	9 950	1 463	0,4
Jämtlands län	58	5 793	551	0,1
Västerbottens län	157	29 973	1 730	0,4
Norrbottnens län	122	18 438	7 088	0,2
Summa 2014	1 624	742 758	271 690	1,4
Summa 2013	1 632	483 374	80 361	0,9

Vid utgången av 2014 fanns det 1 624 vattenskyddsområden i landet, med en sammanlagd yta på drygt 740 000 hektar. Antalet områden har minskat sedan 2013, men den skyddade arealen har ökat med nästan 260 000 hektar. Det beror på att flera områden som fanns 2013 nu ingår i det nya området ”Vättern”, vilket ensamt omfattar mer än 200 000 hektar.

Vattenskyddsområdena utgjorde 1,4 procent av Sveriges yta. Störst andel vattenskydd av länets totala yta hade Västra Götalands län, med 6,1 procent. I kommunerna Salem, Ekerö, Hjo och Vadstena var mer än hälften av kommunytan skyddad som vattenskyddsområden. Se även Karta 5, sid 47.

Kulturresevat

Kulturresevat får med stöd av 7 kap 9 § miljöbalken inrättas av länsstyrelse eller kommun i syfte att bevara värdefulla kulturpräglade landskap. Skyddsformen infördes 1 januari 1999 i och med att miljöbalken trädde i kraft. I valet mellan natur- eller kulturresevat har syftet med skyddet en avgörande betydelse. Kulturresevaten består t.ex. av miljötyperna gårdsmiljö, bymiljö, fäbod, sågverksamhet och herrgårdsmiljö. Mer information finns på Riksantikvarieämbetets hemsida.

Det finns 43 kulturresevat i Sverige. Under 2014 tillkom det 1 nytt resevat – Fatmomakke kyrkstad i Västerbottens län. Västra Götalands län har flest kulturresevat, 5 stycken, medan Kalmar och Södermanlands län helt saknar skyddet.

Det arealmässigt största kulturresevatet är Lillhärjeåbygget fjällgård i Jämtlands län, som utgör nästan 40 procent av kulturresevatens sammanlagda area. Det minsta resevatet är Marieberg sågverkssamhälle i Västernorrlands län, med en yta på 3 hektar.

Tabell Q. Kulturresevat per län, 2014-12-31

Län	Antal	Total areal (hektar)
Stockholms län	3	590
Uppsala län	2	72
Södermanlands län	-	-
Östergötlands län	2	138
Jönköpings län	2	95
Kronobergs län	1	46
Kalmar län	-	-
Gotlands län	1	33
Blekinge län	1	102
Skåne län	1	70
Hallands län	3	181
Västra Götalands län	5	254
Värmlands län	2	444
Örebro län	3	354
Västmanlands län	2	477
Dalarnas län	3	132
Gävleborgs län	3	458
Västernorrlands län	3	34
Jämtlands län	1	2 888
Västerbottens län	3	989
Norrbottnens län	2	111
Summa 2014	43	7 465
Summa 2013	42	7 443

Tabell R. Kulturresevat 2014-12-31

Län	Namn	Typ av miljö	Beslut	Areal totalt (ha)
Stockholms län	Brottö	Skärgårdsjordbruk	2004	137
Stockholms län	Igelbäcken	Odlingslandskap	2006	412
Stockholms län	Nedre Söderby	Gårdsmiljö	2010	41
Uppsala län	Lingnåre	Fossilt odlingslandskap	2004	28
Uppsala län	Linnés Hammarby	Säterimiljö	2007	44
Östergötlands län	Smedstorp	Dubbelgård	2001	84
Östergötlands län	Öna	Skogshemman	2002	54
Jönköpings län	Åsen	Bymiljö	2000	35
Jönköpings län	Höggarps by	Bymiljö	2010	60
Kronobergs län	Råshult	Komministerboställe	2002	46
Gotlands län	Norrby i Väte	Gårdsmiljö	2002	33
Blekinge län	Ronneby Brunn	Brunnspark	2003	102
Skåne län	Önanäs	Gårdsmiljö	2006	70
Hallands län	Mårtagården	Kaptensboställe	2003	31
Hallands län	Åskhult	Bymiljö	2004	138
Hallands län	Bollaltebygget	Gårdsmiljö	2008	12
Västra Götalands län	Gunnebo	Slottsmiljö	2003	101
Västra Götalands län	Ramsholmen	Odlingslandskap	2005	74
Västra Götalands län	Åsnebyn	Bymiljö	2008	41
Västra Götalands län	Vallby Sörgården	Gårdsmiljö	2008	25
Västra Götalands län	Gräfsnäs slottspark	Parkanläggning	2010	12
Värmlands län	Juhola	Finngård	2001	46
Värmlands län	Brattforsheden	Krigsflygfält	2003	397
Örebro län	Gamla Pershyttan	Bergsmansby	2004	128
Örebro län	Karlslund	Herrgårdsmiljö	2010	161
Örebro län	Sommaro	Odlingslandskap	2010	65
Västmanlands län	Bråfors	Bergsmansby	2006	81
Västmanlands län	Gäddeholm	Herrgårdsmiljö	2008	396
Dalarnas län	Östra Utsjö	Kvarnstensbrott	2003	14
Dalarnas län	Dysdalen	Fornlämningsmiljö	2008	69
Dalarnas län	Staberg	Bergsmansgård	2013	49
Gävleborgs län	Västeräng	Bymiljö	2002	401
Gävleborgs län	Våsbo fäbod	Fäbod	2008	22
Gävleborgs län	Axmarbruk	Bruksmiljö	2011	35
Västernorrlands län	Lögdö Bruk	Järnbruksmiljö	2004	7
Västernorrlands län	Marieberg	Sågverkssamhälle	2004	3
Västernorrlands län	Sandvikens fiskeläge	Fiskeläge	2005	24
Jämtlands län	Lillhärjäbygget	Fjällgård	2002	2 888
Västerbottens län	Rörträks silängar	Översilningsängar	2002	27
Västerbottens län	Atoklimpoe	Samisk kulturmiljö	2005	945
Västerbottens län	Fatmomakke	Kyrkstad	2014	17
Norrbottnens län	Hanhinvittikko	Fäbod	2002	7
Norrbottnens län	Gallejaur by	Gårdsmiljö	2008	104

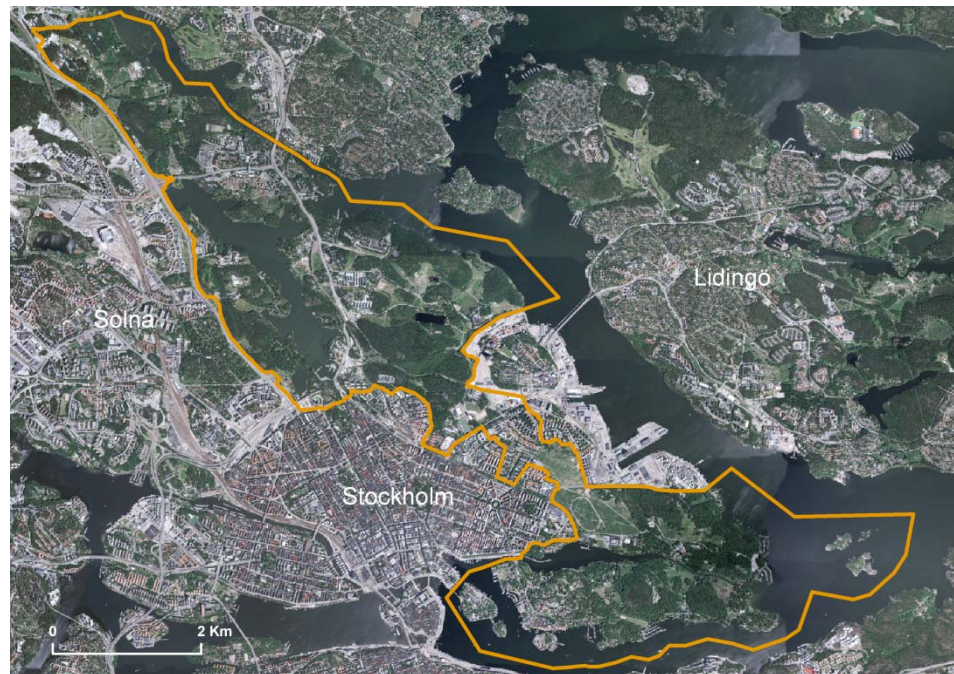
Källa: Riksantikvarieämbetet och Naturvårdsregistret NVR

Nationalstadsparken

Genom en ändring av naturresurslagen (NRL) år 1995 skapades en möjlighet att inrätta s.k. nationalstadsparker. Inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar uppföras och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas. Dessa regler innebär att det kan vara möjligt att uppföra ett begränsat antal nya byggnader inom befintliga bostadsområden och områden med byggnader för högre utbildning, vetenskaplig forskning, museiverksamhet, idrott och rekreation. Det är också möjligt att bygga om och anpassa byggnader efter sådana verksamheters behov. Åtgärderna ska dock utföras så att karaktären av byggnader i park bevaras. Begreppet Nationalstadspark regleras numera i 4 kap 7 § miljöbalken.

Den 1 januari 1995 inrättades den första och hittills enda nationalstadsparken, Kungliga nationalstadsparken. Den omfattar området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården i framförallt kommunerna Stockholm, Solna och Lidingö.

Karta G. Kungliga nationalstadsparken

Källa: Avgränsning © Länsstyrelsen, övrig geodata © Lantmäteriet

Sammanlagt bor mer än 23 000 personer i nationalstadsparken. Sett till parkens tillgänglighet, bor mer än 80 000 personer inom 500 meter från parkens gränser och 180 000 inom 1 000 meter. Det är drygt 8 procent av hela Stockholms läns befolkning.

Tabell S. Kungliga nationalstadsparken, areal och befolkning 2014-12-31

Kommun	Areal (hektar)			Befolkning		
	totalt	land	vatten	inom parken	inom 500 meter från parken	inom 1000 meter från parken
Stockholm	1 740	1 238	502	14 744	62 897	130 942
Solna	725	558	166	8 406	9 233	23 391
Lidingö	148	12	136	4	-	7 021
Nacka	1	-	1	-	4 232	10 014
Danderyd	1	-	1	-	3 849	9 226
Sollentuna	-	-	-	-	1 937	2 792
Summa 2014	2 614	1 809	806	23 154	82 148	183 386
Summa 2013	2 614	1 808	806	23 391	79 254	179 141

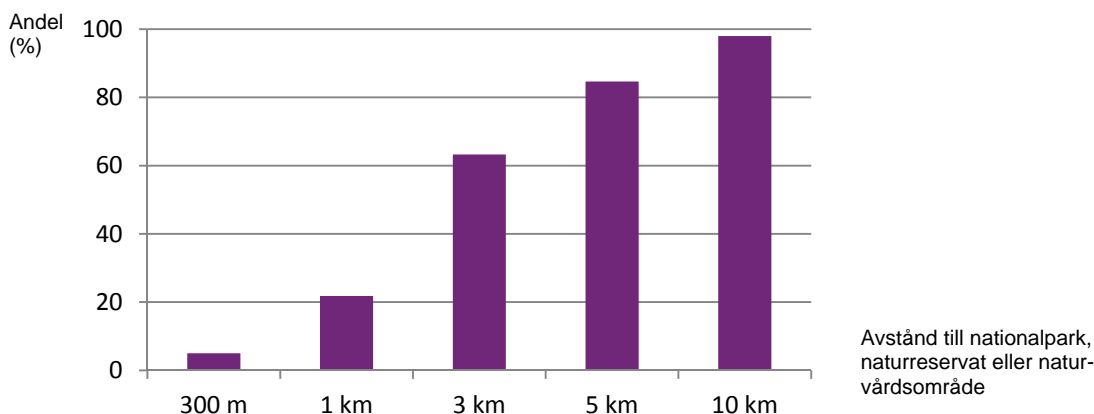
Källa: Länsstyrelsen i Stockholms län och SCB

Tillgänglighet till skyddad natur

Vid utgången av 2014 hade 5 procent av landets befolkning tillgång till nationalpark, naturreservat eller naturvårdsområde inom 300 meter från bostaden. 22 procent hade skyddad natur inom en kilometer från bostaden. Nästan hela befolkningen nådde ett skyddat område inom 10 kilometer. Gotland hade den högsta andelen personer med skyddad natur inom 300 meter.

Beräkningen baseras på avstånd från nationalparker, naturreservat och naturvårdsområden och befolkning per koordinatsatt fastighet.

Diagram 11. Folkmängd inom avståndszoner runt skyddade naturområden

Befolkning i tätort har i genomsnitt närmare till skyddad natur än personer boende utanför tätorter. 23 procent av befolkningen i tätort hade skyddade områden inom 1 kilometer från bostaden, jämfört med 14 procent av befolkningen utanför tätort.

Tabell T. Folkmängd inom olika avstånd från nationalparker, naturreservat och naturvårdsområden, samt medelavstånd. 2014-12-31

Län	Andel av befolkning inom zoner runt skyddad natur, procent					Medelavstånd till skyddad natur, 100-tals meter
	Inom 300 m	Inom 1 km	Inom 3 km	Inom 5 km	Inom 10 km	
Stockholms län	7	30	77	98	100	2 000
Uppsala län	5	18	58	87	100	2 900
Södermanlands län	5	33	73	90	100	2 300
Östergötlands län	3	19	74	88	99	2 500
Jönköpings län	5	18	61	80	99	3 200
Kronobergs län	5	23	51	64	97	3 900
Kalmar län	4	17	60	73	95	3 700
Gotlands län	16	40	80	95	100	1 800
Blekinge län	6	27	82	93	99	2 100
Skåne län	4	19	57	86	99	2 900
Hallands län	4	14	59	89	100	2 900
V:a Götalands län	6	25	69	88	99	2 600
Värmlands län	0	3	27	53	89	5 400
Örebro län	10	38	85	95	100	1 800
Västmanlands län	1	7	43	82	100	3 600
Dalarnas län	5	23	66	78	98	3 100
Gävleborgs län	3	13	43	67	92	4 400
Västernorrlands län	2	10	45	71	93	4 200
Jämtlands län	2	13	47	58	83	5 500
Västerbottens län	1	7	29	60	95	4 800
Norrbottnens län	2	10	35	49	87	5 400
Riket 2014	5	22	63	85	98	2 900
Riket 2013	5	21	62	84	98	3 000
Befolkning i tätort	5	23	67	87	99	2 700
Befolkning utanför tätort	4	14	44	69	95	4 200
Stockholms tätort	7	30	75	99	100	2 100
Göteborgs tätort	3	19	69	91	100	2 500
Malmö tätort	1	4	22	75	100	4 000

Befolkningens genomsnittliga avstånd till skyddade områden var nästan 3 kilometer år 2014. Det har skett en minskning med 60 meter sedan 2013. Variationen mellan kommuner är stor. I Stockholms-kommunerna Nacka, Salem, Järfälla och Sollentuna, samt i Skåne-kommunen Lomma, var medelavståndet mindre än 1 kilometer. I de mer glest befolkade kommunerna Ockelbo, Vilhelmina och Härjedalen var avståndet istället mer än 13 kilometer. Se även Karta 6, sid 48.

Tätortsnära natur

Den tätortsnära naturen har stor betydelse för den biologiska mångfalden, det vardagliga friluftslivet och för att skapa kunskap, förståelse och engagemang för en god miljö. Av de naturreservat och naturvårdsområden som har bildats med syftet att tillgodose områden för friluftslivet, har 205 områden, eller nästa 5 procent, preciserat att syftet med skyddet är att skydda tätortsnära natur.

Tillgängligheten till skyddade områden kan även mätas utifrån hur stor del av tätorten och dess närmsta omland som består av skyddade områden. Tabellen nedan visar tätorter med fler än 10 000 invånare, där minst 10 procent av landytan i tätorten och dess omland är skyddad. Omlandet utgörs av en zon på 3 kilometer från tätortsgräns. Beräkningen omfattar nationalparker, naturreservat och naturvårdsområden. Listan visar att var tionde större tätort i landet har minst 10 procent av sin landyta i tätort med omland skyddad. I topp finner vi Billdal, i Kungsbacka kommun, där 24 procent av landytan var skyddad.

Ser vi endast till vad som var skyddat inom tätorten, hade 60 procent av de större tätorterna någon del av skyddad natur inom sig. Mest skyddad natur hade Boo i Nacka kommun, där 7 procent av landytan var skyddad som nationalpark, naturreservat eller naturvårdsområde.

Tabell U. Tätorter med fler än 10 000 invånare, där minst 10 procent av landytan i och omkring tätorten är skyddad

Tätort	Kommun	Andel skyddad landareal i tätort med 3 km omland (ha)
Billdal	Kungsbacka	24 %
Lindome	Mölnadal	21 %
Tumba	Botkyrka	19 %
Nynäshamn	Nynäshamn	17 %
Luleå	Luleå	16 %
Stockholm	Stockholm	16 %
Uppsala	Uppsala	16 %
Boo	Nacka	16 %
Gislaved	Gislaved	15 %
Södertälje	Södertälje	14 %
Höllviken	Vellinge	12 %
Kungälv	Kungälv	12 %
Skövde	Skövde	12 %
Mölnlycke	Härryda	12 %
Ekerö	Ekerö	11 %
Bunkeflostrand	Malmö	11 %
Kungsbacka	Kungsbacka	11 %
Gustavsberg	Värmdö	10 %

Kostnader och förvaltning

Statens kostnader för naturskyddet består dels av kostnader för förvaltning av befintliga nationalparker och naturreservat, dels av kostnader för markinlösen då nya skyddade områden bildas. Kostnaderna kan bestå av köp, ersättning till markägaren för intrång, bidrag till kommuners och stiftelsers förvärv av eller intrångsersättning för mark för naturvårdsändamål.

Under 2014 avsatte Naturvårdsverket nästan 653 miljoner kronor för naturskydd. Av detta avser 80 miljoner kronor köp, 552 miljoner ersättning för intrång och 15 miljoner utgörs av bidrag.

Tabell V. Kostnader för skydd av områden år 2014

Län	Kostnad, tkr	Totalareal, ha	Varav produktiv skogsmark, ha
Stockholms län	20 515	276	160
Uppsala län	21 231	397	296
Södermanlands län	27 809	152	128
Östergötlands län	18 371	332	239
Jönköpings län	2 530	30	18
Kronobergs län	22 414	311	201
Kalmar län	15 354	181	75
Gotlands län	24 940	1 207	575
Blekinge län	13 882	112	100
Skåne län	68 477	1 253	381
Hallands län	10 527	110	78
V:a Götalands län	68 577	1 116	847
Värmlands län	56 542	1 274	761
Örebro län	29 725	492	264
Västmanlands län	11 698	93	91
Dalarnas län	42 641	1 432	963
Gävleborgs län	28 817	516	351
Västernorrlands län	36 430	495	365
Jämtlands län	42 514	602	492
Västerbottens län	54 959	2 911	902
Norrbottens län	34 972	1 157	814
Summa 2014	652 925	14 449	8 101
Summa 2013	684 902	18 574	10 313

Tabell W. Fördelning på köp, intrång och bidrag år 2014

	Antal avtal eller beslut	Kostnad, tkr	Landareal, ha	Varav produktiv skogsmark, ha
Köp	107	80 400	4 339	1 580
Intrång	428	551 900	8 807	5 600
Bidrag	7	14 800	630	426
Naturvårdsavtal	73	6 306	916	716
Summa 2014	615	653 406	14 692	8 322
Summa 2013	636	684 902	18 574*	10 313

*Arealuppgift 2013 avser totalareal (vatten+land)

Källa: Naturvårdsverket

Eftersom uppgifterna avser både befintliga och blivande parker och reservat stämmer de inte med arealuppgifterna i övriga tabeller. Negativa arealer kan förekomma då mark som köpts tidigare är byts bort.

Utöver Naturvårdsverkets kostnader lämnar Skogsstyrelsen ersättning för biotopskyddsområden i skog. Under 2014 utbetalades drygt 121 miljoner kronor i ersättning, för områden omfattande drygt 1 000 hektar produktiv skogsmark. Under de senaste 20 åren, från 1994 till 2013, har Skogsstyrelsen ersatt biotopskyddsområden med sammanlagt 1,6 miljarder kronor.

Ersättningsmark för skydd av skog

Naturvårdsverket har regeringens uppdrag att skydda natur genom att erbjuda ersättningsmark till markägare där så är möjligt. Mer ersättningsmark efterfrågas av markägare och kan minska målkonflikter i skog och mark. Befintliga ersättningsmarker räcker till att skydda cirka 55 000 hektar produktiv skog. Ersättningsmarken är områden som Naturvårdsverket förvärvade av Ersättningsmark i Sverige AB i december 2012. Naturvårdsverket har redovisat genomförandet av skyddet med ersättningsmarker 2012-2014 i broschyren *Ersättningsmarker för skydd av natur - en bra affär*.

Förvaltare av skyddade områden

Nationalparker, naturreservat och naturvårdsområden förvaltas till nästan 80 procent av länsstyrelser. De kommunala förvaltarna står för 12 procent. Övriga utgörs av t ex stiftelser eller andra statliga myndigheter.

Tabell X. Förvaltare av nationalparker, naturreservat och naturvårdsområden 2014-12-31

Län	Länsstyrelsen	Kommunen	Övriga (stiftelser m fl)	Totalt
Stockholms län	122	96	76	294
Uppsala län	116	9	24	149
Södermanlands län	122	17	8	147
Östergötlands län	204	26	-	230
Jönköpings län	119	17	-	136
Kronobergs län	107	9	1	117
Kalmar län	190	17	-	207
Gotlands län	128	-	3	131
Blekinge län	89	11	1	101
Skåne län	220	48	7	275
Hallands län	136	12	18	166
Västra Götalands län	179	98	212	489
Värmlands län	162	7	-	169
Örebro län	175	44	8	227
Västmanlands län	78	16	3	97
Dalarnas län	214	47	16	277
Gävleborgs län	155	25	-	180
Västernorrlands län	145	25	1	171
Jämtlands län	115	2	6	123
Västerbottens län	266	6	6	278
Norrbottens län	361	7	-	368
Riket 2014	3 399	539	390	4 328
Riket 2013	3 251	520	347	4 163

Summan av siffrorna per län stämmer inte med siffran för hela riket, eftersom några objekt ligger i flera län.

Brott och förseelse mot områdesskydd

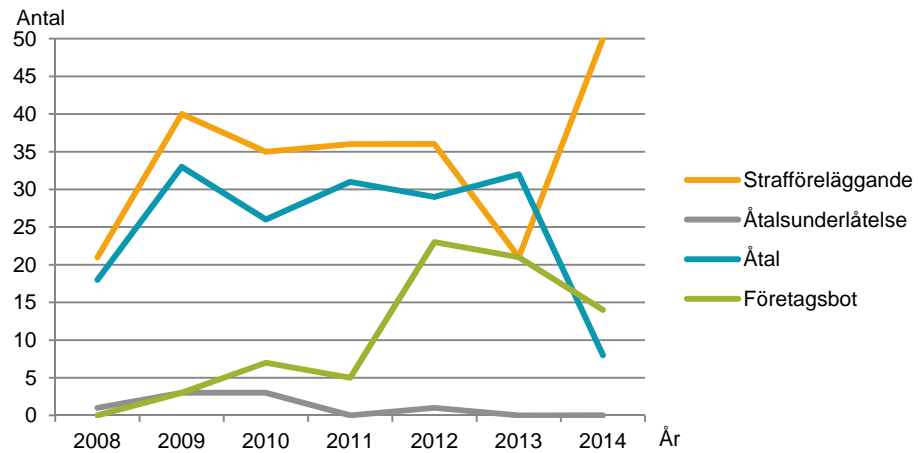
Brott mot områdesskydd begår den som med uppsåt eller av oaktsamhet skadar naturmiljön i ett biotopskyddsområde, uppför byggnad i ett strandskyddsområde eller orsakar skada eller risk för skada i nationalpark, naturreservat, kulturreseervat, djur- och växtskyddsområde, vattenskyddsområde eller ett område som omfattas av interimistiskt förbud (Miljöbalken 29 kap § 2).

Under 2014 ledde 8 brottsmisstankar till åtal. Det är en kraftig minskning jämfört med 2013.

Tabell Y. Antal brottsmisstankar avseende brottskod 8015 "Brott mot områdesskydd, förseelse mot områdesskydd" 2008-2014

År	Straffreläggande	Åtalsunderlåtelse	Åtal	Företagsbot
2008	21	1	18	-
2009	40	3	33	3
2010	35	3	26	7
2011	36	-	31	5
2012	36	1	29	23
2013	21	-	32	21
2014	50	-	8	14
Summa	239	8	177	73

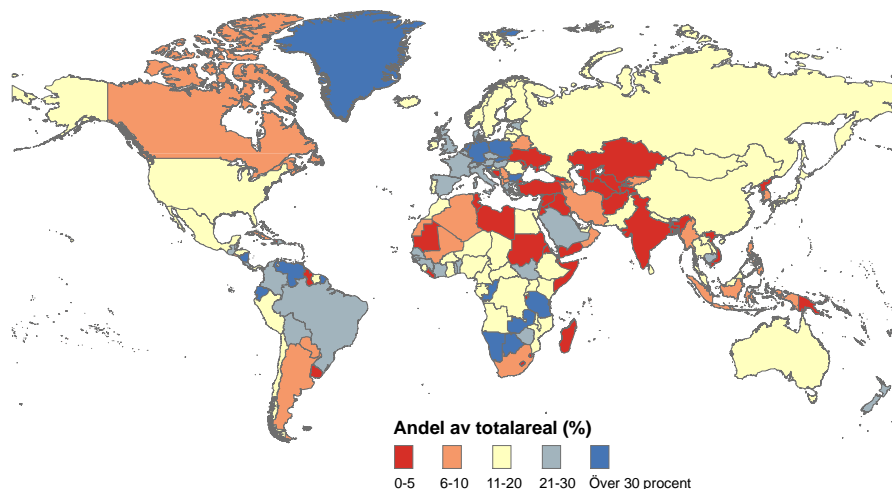
Källa: Åklagarmyndigheten

Diagram 12. Antal brottsmisstankar avseende brottskod 8015

Internationell utblick

Enligt FN:s statistik över skyddad natur utgjorde de skyddade områdena år 2014 nästan 6 procent av världens landyta.

Enligt FN-statistik från 2012 hade Tyskland och Frankrike de största arealerna skyddad natur (land plus vatten), jämfört med övriga medlemsländer i EU. Slovenien hade största andelen skyddade områden i förhållande till landets totala area.

Karta H. Skyddad areal per land 2012, procent av total areal

Källa: *The World Database on Protected Areas (WDPA)*

Skyddad natur inom Europa

Konventionen för biologisk mångfald, som medlemsstaterna i EU har antagit, beslutade 2010 om en plan med ett globalt mål för skydd av natur. Målet innebär bland annat att 17 procent av landytan (inklusive sötvatten) ska ha ett ekologiskt representativt skydd till 2020.

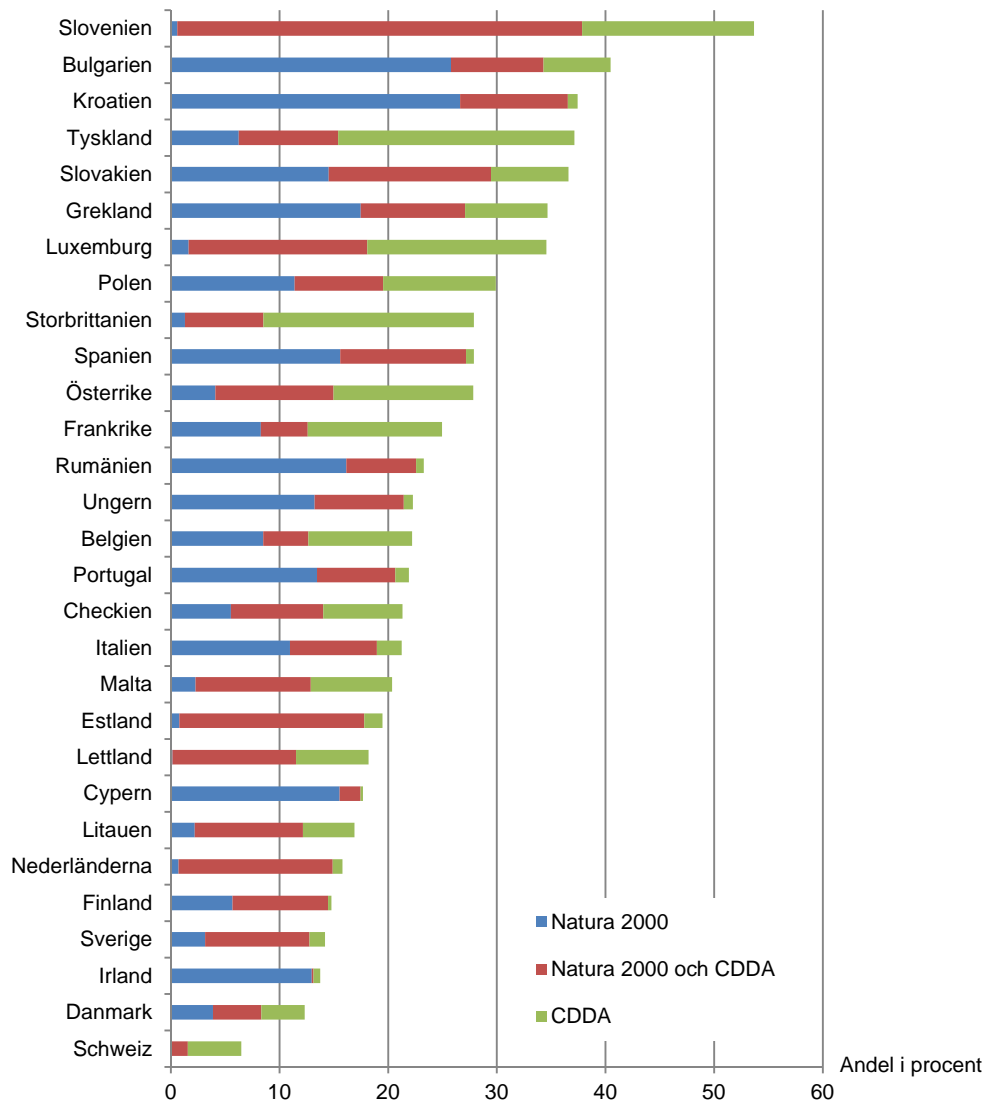
Europeiska miljöbyrån (EEA) sammanställer årligen hur stor areal av medlemsländerna som omfattas av skyddade områden med syfte att bevara naturmiljön. Naturvårdsverket rapporterar nationellt skyddade områden till EEA's databas CDDA (Common Database of Designated Areas) och Sveriges Natura 2000 områden till EEA's databas över nätverket.

Diagrammet nedan visar en sammanställning för 29 Europeiska länder av hur stor andel av deras landyta (inklusive sötvatten) som omfattas av skydd i nat-

ionellt skyddade områden och i Natura 2000-nätverket, samt i vilken omfattning dessa skydd överlappar varandra.

Sammanställningen visar att Natura 2000-nätverket tillsammans med nationellt skyddade områden omfattar omkring cirka 21 procent av landytan (inklusive sötvatten) inom Europa. De flesta länder har också nått målet om 17 procent skyddad landyta. Sverige har ett stort överlapp mellan Natura 2000 och de nationellt skyddade områdena. Knappt 15 procent av vår landyta är skyddad enligt den här sammanställningen.

Diagram 13. Andel landyta inklusive sötvatten täckt av Natura 2000 och skydd enligt CDDA*

*CDDA (Common Database of Designated Areas). Europeiska miljöbyrån EEA:s databas över nationellt skyddade områden.

Källa: <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/nationally-designated-protected-areas/nationally-designated-protected-areas-assessment-3>

Tabeller

Teckenförklaring

Explanation of symbols

–	Noll	Zero
0	Mindre än 0,5	Less than 0.5
0,0	Mindre än 0,05	Less than 0.05

1. Skyddad natur per kommun 2014-12-31

1. Protected nature by municipality

Kod Län/ Kom- mun	Namn Län/Kommun	Antal skydd- ade områ- den	Total- areal, hektar	Landareal, hektar						Andel (%) skyddad areal av total areal i kommun/län	
				Totalt	National- parker	Natur- reservat	Natur- vårds- områ- den	Skogliga biotop- skydds- områden	Övriga biotop- skydds- områden	Total- areal	Land- areal
00	Riket	11 746	5 442 793	4 479 549	631 324	3 753 091	70 945	25 212	241	10,3	11,0
01	Stockholms län	546	126 818	51 719	1 955	48 192	522	1 028	30	7,7	7,9
0114	Upplands Väsby	3	233	175	-	172	-	3	-	2,8	2,3
0115	Vallentuna	16	829	778	-	744	-	34	-	2,2	2,2
0117	Österåker	25	2 271	818	-	778	-	40	-	4,1	2,6
0120	Värmdö	45	31 497	6 583	-	6 579	-	4	-	10,6	14,7
0123	Järfälla	4	2 059	1 534	-	1 354	180	-	-	32,7	28,5
0125	Ekerö	14	790	432	-	415	-	17	-	2,1	2,0
0126	Huddinge	10	4 895	4 547	-	4 532	-	-	15	34,8	34,7
0127	Botkyrka	17	1 983	1 821	-	1 809	-	12	-	8,9	9,4
0128	Salem	6	3 786	3 175	-	3 166	-	9	-	53,3	58,7
0136	Haninge	28	35 009	9 227	1 160	8 051	-	16	-	16,2	20,2
0138	Tyresö	7	3 459	2 998	715	2 283	-	-	-	34,4	43,3
0139	Upplands-Bro	13	1 946	626	-	611	-	12	3	6,0	2,7
0140	Nykvarn	12	173	119	-	94	-	25	-	1,0	0,8
0160	Täby	1	179	179	-	179	-	-	-	2,5	3,0
0162	Danderyd	2	157	52	-	52	-	-	-	4,8	2,0
0163	Sollentuna	4	1 788	1 713	-	1 713	-	-	-	30,9	32,6
0180	Stockholm	7	1 829	1 511	-	1 511	-	-	-	8,5	8,1
0181	Södertälje	58	6 004	3 671	-	3 527	0	138	12	8,6	7,0
0182	Nacka	13	2 176	1 879	-	1 746	133	-	-	16,9	19,8
0183	Sundbyberg	1	127	127	-	127	-	-	-	14,4	14,6
0184	Solna	2	198	197	-	165	32	-	-	9,2	10,2
0186	Lidingö	2	450	370	-	370	-	-	-	8,8	12,0
0187	Vaxholm	1	28	28	-	28	-	-	-	0,3	0,5
0188	Norrtälje	231	15 036	5 362	81	4 607	-	675	-	2,6	2,7
0191	Sigtuna	16	779	695	-	682	-	13	-	2,2	2,1
0192	Nynäshamn	22	9 136	3 102	-	2 896	177	29	-	7,0	8,6
03	Uppsala län	389	99 813	31 373	2 766	27 836	-	785	-	8,4	3,8
0305	Häbo	16	2 725	2 174	-	2 146	-	28	-	14,6	15,1
0319	Älvkarleby	5	2 347	613	-	607	-	6	-	3,8	2,8
0330	Knivsta	6	1 180	699	-	687	-	12	-	4,0	2,5
0331	Heby	78	9 042	5 650	2 766	2 764	-	121	-	7,4	4,8
0360	Tierp	88	9 930	6 525	-	6 317	-	212	-	3,9	4,2
0380	Uppsala	79	6 460	6 382	-	6 256	-	130	-	2,9	2,9
0381	Enköping	38	4 503	2 396	-	2 346	-	54	-	3,4	2,0
0382	Östhammar	89	63 627	6 934	-	6 712	-	222	-	18,2	4,7
04	Södermanlands län	415	50 568	18 440	-	15 192	2 378	880	-	5,8	3,0
0428	Vingåker	13	191	190	-	155	-	35	-	0,4	0,5
0461	Gnesta	52	929	780	-	682	-	97	-	1,7	1,7
0480	Nyköping	127	19 769	7 179	-	6 874	-	305	-	9,6	5,1
0481	Oxelösund	2	247	136	-	136	-	-	-	0,3	3,8
0482	Flen	46	929	660	-	479	88	101	-	1,1	0,9
0483	Katrineholm	58	656	641	-	519	-	122	-	0,6	0,6
0484	Eskilstuna	47	6 163	3 832	-	3 147	591	95	-	4,9	3,5
0486	Strängnäs	60	2 346	1 031	-	862	61	109	-	2,4	1,4
0488	Trosa	16	19 338	3 992	-	2 338	1 638	16	-	29,1	19,0

Kolumnen "% av areal" visar andelen skyddad total areal (land och vatten) inom nationalparker (NP), naturreservat (NR), naturvårdsområden (NVO), skogliga biotopskyddsområden (SBO) och övriga biotopskyddsområden (ÖBO) av total kommun-/länsareal. Kolumnerna "Total" visar den totala arealen skyddad mark rensad från överlapp. De stämmer inte alltid med summan av enskilda skyddstyper inom en kommun.

1. Skyddad natur per kommun 2014-12-31, fortsättning

Kod Län/ Kom- mun	Namn Län/Kommun	Antal skyddade områden	Total- areal, hektar	Landareal, hektar						Andel (%) skyddad areal av total areal i kommun/län	
				Totalt	National- parker	Natur- reservat	Natur- vårds- områden	Skogliga biotop- skydds- områden	Övriga biotop- skydds- områden	Total- areal	Land- areal
1272	Bromölla	5	126	125	-	115	8	2	-	0,6	0,8
1273	Osby	16	340	334	-	301	-	33	-	0,6	0,6
1275	Perstorp	4	175	172	-	170	-	2	-	1,1	1,1
1276	Klippan	25	1 532	1 517	681	765	44	27	-	4,0	4,1
1277	Åstorp	6	35	35	-	29	-	5	-	0,4	0,4
1278	Båstad	35	8 484	2 206	-	2 169	-	37	-	9,6	10,2
1280	Malmö	3	1 490	431	-	431	-	-	-	4,5	2,8
1281	Lund	41	7 934	7 783	37	3 719	4 008	15	7	18,0	18,2
1282	Landskrona	8	1 138	912	-	304	607	0	-	3,8	6,5
1283	Helsingborg	20	4 094	952	-	936	10	6	-	9,7	2,8
1284	Höganäs	13	2 007	1 524	-	1 524	-	-	-	3,0	10,6
1285	Eslöv	7	149	144	-	141	-	3	-	0,4	0,3
1286	Ystad	14	2 508	2 166	-	1 372	790	4	-	2,1	6,2
1287	Trelleborg	4	69	45	-	36	9	-	-	0,1	0,1
1290	Kristianstad	141	5 594	4 480	-	4 256	-	219	5	3,1	3,6
1291	Simrishamn	31	1 463	1 226	304	895	-	27	-	1,2	3,1
1292	Ängelholm	11	236	167	-	159	-	8	-	0,5	0,4
1293	Hässleholm	125	682	653	-	449	-	213	-	0,5	0,5
13	Hallands län	351	28 196	16 059	-	14 581	902	594	2	3,2	3,0
1315	Hylte	40	1 128	428	-	349	41	57	-	1,1	0,5
1380	Halmstad	91	5 410	4 907	-	4 812	-	94	2	3,2	4,8
1381	Laholm	58	2 861	2 713	-	2 652	-	61	-	3,0	3,1
1382	Falkenberg	98	2 800	1 854	-	1 617	-	237	-	1,5	1,7
1383	Varberg	44	5 238	2 102	-	1 826	203	73	-	3,1	2,4
1384	Kungsbacka	28	10 760	4 055	-	3 325	659	71	-	7,3	6,7
14	Västra Götalands län	1 179	232 979	99 783	4 268	75 350	18 366	1 758	108	6,8	4,2
1401	Härryda	21	885	730	-	689	-	41	-	3,0	2,7
1402	Partille	6	739	718	-	718	-	5	-	12,7	12,6
1407	Öckerö	3	2 199	329	-	329	-	-	-	4,3	12,8
1415	Stenungsund	14	3 867	1 786	-	1 534	246	15	-	12,8	7,1
1419	Tjörn	8	8 073	2 675	-	2 419	256	-	-	9,5	16,0
1421	Orust	13	7 241	3 453	-	3 270	175	8	-	8,2	8,9
1427	Sotenäs	18	2 734	1 627	-	1 423	184	18	-	4,0	11,8
1430	Munkedal	31	4 163	3 176	-	2 052	1 079	46	-	6,2	5,0
1435	Tanum	39	46 612	4 710	181	2 348	2 147	34	-	19,8	5,1
1438	Dals-Ed	34	5 284	4 866	2 713	2 090	-	63	-	6,4	6,7
1439	Färgelanda	27	1 627	1 504	-	1 442	-	62	-	2,6	2,6
1440	Ale	33	1 142	1 040	-	977	-	63	-	3,4	3,3
1441	Lerum	22	383	361	-	328	-	33	-	1,2	1,4
1442	Värgårda	21	896	857	-	750	38	70	-	2,0	2,0
1443	Bollebygd	7	18	17	-	-	-	17	-	0,1	0,1
1444	Grästorps	9	2 948	2 401	-	2 394	-	7	-	10,5	9,1
1445	Essunga	2	4	4	-	-	-	4	-	0,0	0,0
1446	Karlsborg	37	2 131	1 522	377	1 016	82	34	12	2,7	3,7
1447	Gullspång	28	1 636	982	-	920	-	52	9	2,9	3,1
1452	Tranemo	17	1 340	1 339	-	1 303	-	36	-	1,7	1,8
1460	Bengtstors	33	1 474	1 426	-	1 386	-	43	-	1,4	1,6
1461	Mellerud	42	805	712	-	628	-	84	-	0,9	1,4
1462	Lilla Edet	35	1 158	1 027	-	942	-	85	-	3,4	3,3
1463	Mark	37	555	534	-	444	-	90	-	0,5	0,6
1465	Svenljunga	25	3 299	1 961	-	1 918	-	44	-	3,3	2,1
1466	Herrljunga	10	255	255	-	233	-	21	-	0,5	0,5
1470	Vara	11	702	662	-	652	-	11	-	1,0	1,0
1471	Götene	39	7 922	7 490	-	1 937	5 545	43	-	12,8	18,5
1472	Tibro	11	51	51	-	32	-	19	-	0,2	0,2
1473	Töreboda	10	1 256	1 186	-	1 168	-	2	16	2,1	2,2
1480	Göteborg	15	12 503	5 036	-	5 027	9	-	-	12,2	11,2
1481	Mölnådal	8	1 978	1 866	-	1 863	-	3	-	13,0	12,8
1482	Kungälv	27	11 335	4 876	-	4 745	104	28	-	16,6	13,5
1484	Lysekil	19	11 957	2 856	-	823	2 020	14	-	17,2	13,7
1485	Uddevalla	30	8 680	4 609	-	2 699	1 892	21	-	11,8	7,2
1486	Strömstad	22	25 926	2 332	682	1 438	193	18	-	27,2	5,0
1487	Vänernsborg	27	7 054	5 620	-	5 579	-	41	-	7,8	8,7
1488	Trollhättan	17	434	384	-	278	83	23	-	1,0	0,9
1489	Alingsås	29	1 490	747	-	690	3	54	5	2,7	1,6
1490	Borås	43	1 582	1 416	-	1 328	-	88	-	1,6	1,6
1491	Ulricehamn	33	2 514	2 492	-	2 448	-	40	3	2,3	2,4
1492	Åmål	26	4 667	2 114	-	2 069	-	45	-	5,2	4,4
1493	Mariestad	42	8 706	2 499	315	2 117	-	29	38	5,8	4,1
1494	Lidköping	22	7 436	1 914	-	271	1 629	20	-	5,4	2,7
1495	Skara	26	4 052	2 318	-	2 301	-	18	-	9,0	5,4
1496	Skövde	69	3 135	2 806	-	2 708	-	98	-	4,6	4,2
1497	Hjo	25	84	84	-	21	-	63	-	0,1	0,3
1498	Tidaholm	27	3 333	3 127	-	408	2 681	38	-	6,4	6,0
1499	Falköping	88	4 714	3 288	-	3 199	-	66	25	4,4	3,1

1. Skyddad natur per kommun 2014-12-31, fortsättning

Kod Län/ Kom- mun	Namn Län/Kommun	Antal skyd- dade områ- den	Total- areal, hektar	Landareal, hektar					Andel (%) skyddad areal av total areal i kommun/län	
				Totalt	National- parker	Natur- reservat	Natur- vårds- områ- den	Skogliga biotop- skydds- områden	Övriga biotop- skydds- områden	Total- areal
22	Västernorrlands län	432	45 759	36 272	2 740	25 761	6 917	975	1,6	1,7
2260	Ange	62	9 728	8 542	-	8 410	-	132	3,0	2,8
2262	Timrå	19	1 283	998	-	946	-	51	1,0	1,3
2280	Härnösand	28	527	439	-	350	-	89	0,3	0,4
2281	Sundsvall	80	6 665	4 187	-	3 784	214	189	1,5	1,3
2282	Kramfors	61	10 531	9 149	215	2 342	6 474	139	3,6	5,4
2283	Sollefteå	89	4 552	4 038	-	3 859	-	185	0,8	0,7
2284	Örnsköldsvik	96	12 472	8 919	2 525	6 070	230	190	1,5	1,4
23	Jämtlands län	488	536 885	506 140	10 358	494 108	-	1 691	10,0	10,3
2303	Ragunda	45	1 441	794	-	635	-	160	0,5	0,3
2305	Bräcke	75	2 824	2 661	-	2 379	-	282	0,7	0,8
2309	Krokom	64	138 787	132 813	-	132 645	-	173	20,4	21,6
2313	Strömsund	73	89 882	82 781	-	82 534	-	247	7,6	7,9
2321	Åre	43	192 601	185 887	-	185 761	-	136	23,4	25,8
2326	Berg	56	28 554	28 074	-	27 869	-	205	4,6	4,9
2361	Härjedalen	71	79 435	70 537	10 358	59 940	-	239	6,7	6,3
2380	Östersund	69	3 360	2 593	-	2 345	-	249	1,3	1,2
24	Västerbottens län	750	876 907	767 583	1 110	764 400	48	2 045	13,1	14,0
2401	Nordmaling	60	20 925	2 963	-	2 768	-	195	8,5	2,4
2403	Bjurholm	37	1 096	1 076	-	973	-	111	0,8	0,8
2404	Vindeln	107	3 692	3 248	-	2 957	22	269	1,3	1,2
2409	Robertfors	33	1 840	1 514	-	1 397	-	117	0,8	1,2
2417	Norsjö	28	897	803	-	722	-	82	0,5	0,5
2418	Malå	35	1 465	1 431	-	1 313	-	117	0,8	0,9
2421	Storuman	49	158 110	152 659	-	152 442	-	217	19,2	20,9
2422	Sorsele	29	410 703	391 772	-	391 689	-	84	51,6	53,2
2425	Dorotea	17	49 721	48 576	-	48 551	-	25	16,9	17,6
2460	Vännäs	22	641	608	-	551	-	59	1,2	1,1
2462	Vilhelmina	30	140 137	134 689	-	134 619	-	70	16,0	16,7
2463	Åsele	68	10 188	9 905	1 110	8 693	-	102	2,2	2,3
2480	Umeå	67	64 854	7 218	-	7 081	15	127	12,4	3,1
2481	Lycksele	100	5 191	4 950	-	4 696	-	258	0,9	0,9
2482	Skellefteå	84	7 446	6 170	-	5 947	11	212	0,7	0,9
25	Norrbottnens län	851	2 560 844	2 355 348	549 982	1 802 514	593	2 293	22,8	24,2
2505	Arvidsjaur	83	33 676	32 562	-	32 423	-	142	5,5	5,8
2506	Arjeplog	51	272 487	250 002	14 092	235 771	-	139	18,8	19,9
2510	Jokkmokk	82	912 848	850 692	427 376	423 171	-	149	47,2	48,3
2513	Överkalix	80	6 943	6 759	-	6 546	-	219	2,4	2,4
2514	Kalix	62	15 517	3 083	-	2 949	-	141	4,2	1,7
2518	Övertorneå	55	7 410	7 198	-	7 081	-	117	3,0	3,0
2521	Pajala	102	33 764	33 289	-	32 933	-	356	4,2	4,2
2523	Gällivare	62	669 235	628 662	98 262	530 190	-	210	39,8	40,1
2560	Ålvsbyn	41	2 723	2 623	-	2 564	-	59	1,5	1,5
2580	Luleå	66	22 111	6 599	-	5 832	593	179	4,5	3,2
2581	Piteå	53	25 842	4 077	-	3 942	-	136	5,5	1,3
2582	Boden	89	9 644	9 378	-	9 101	-	286	2,3	2,3
2583	Haparanda	27	9 017	1 300	817	396	-	88	4,8	1,4
2584	Kiruna	30	539 627	519 121	9 436	509 614	-	71	26,3	27,1

2a. De tio största naturreservaten utifrån total areal

2a The ten largest nature reserves by total area

Namn	Total areal (ha)	Län
Vindelfjällen	554 732	Västerbotten
Torneträsk-Soppero fjällurskog	336 885	Norrboten
Sjaunja	285 078	Norrboten
Udtja	146 492	Norrboten
Välådalen	120 330	Jämtland
Ultevis fjällurskog	117 203	Norrboten
Pärlälvens fjällurskog	115 747	Norrboten
Hotagen	113 351	Jämtland
Lina fjällurskog	98 048	Norrboten
Pessinki fjällurskog	97 226	Norrboten

2b. De tio största naturreservaten utifrån skogsareal*

2b. The ten largest nature reserves by area of forest land

Namn	Skogsklädd mark (ha)	Län
Vindelfjällen	192 011	Västerbotten
Torneträsk-Soppero fjällurskog	158 665	Norrboten
Sjaunja	105 745	Norrboten
Ultevis fjällurskog	80 770	Norrboten
Udtja	78 146	Norrboten
Pärlälvens fjällurskog	71 601	Norrboten
Lina fjällurskog	61 939	Norrboten
Laisdalens fjällurskog	59 620	Norrboten
Hornavan-Sädvajaure fjällurskog	58 517	Norrboten
Pessinki fjällurskog	53 828	Norrboten

* Exklusive buskmarker och gles skog. I 2013 års statistik inkluderades det i beräkningen.

2c. De tio största naturreservaten utifrån skyddad areal produktiv skog

2c. The ten largest nature reserves by area of productive forest land

Namn	Skyddad produktiv skog (ha)	Län
Vindelfjällen	35 860	Västerbotten
Udtja	31 978	Norrboten
Sjaunja	28 837	Norrboten
Pärlälvens fjällurskog	22 753	Norrboten
Ultevis fjällurskog	22 031	Norrboten
Hotagen	20 204	Jämtland
Marsfjället	19 841	Västerbotten
Laisdalens fjällurskog	18 595	Norrboten
Torneträsk-Soppero fjällurskog	17 085	Norrboten
Lina fjällurskog	15 319	Norrboten

2d. De tio största naturreservaten utifrån areal våtmark

2d. The ten largest nature reserves by area of wetland

Namn	Våtmark (ha)	Län
Torneträsk-Soppero fjällurskog	74 688	Norrboten
Sjaunja	55 218	Norrboten
Vindelfjällen	51 521	Västerbotten
Udtja	51 155	Norrboten
Kaitum fjällurskog	29 610	Norrboten
Pessinki fjällurskog	28 783	Norrboten
Hotagen	27 053	Jämtland
Ultevis fjällurskog	20 095	Norrboten
Blaikfjället	18 396	Västerbotten
Lina fjällurskog	17 925	Norrboten

2e. De tio största naturreservaten utifrån areal sjöar och vattendrag

2e. The ten largest nature reserves by area of lakes and water courses

Namn	Sjöar och vattendrag (ha)	Län
Vindelfjällen	22 704	Västerbotten
Sjaunja	21 496	Norrbottn
Lurö skärgård	14 766	Värmland
Värmlandsskärgården	13 883	Värmland
Torneträsk-Soppero fjällurskog	13 170	Norrbottn
Hornavan-Sädvajaure fjällurskog	10 099	Norrbottn
Rogen	8 517	Jämtland
Millesviks skärgård	8 291	Värmland
Pärlälvens fjällurskog	7 531	Norrbottn
Tjeggelvas	7 254	Norrbottn

2f. De tio största naturreservaten utifrån areal ängs- och betesmark

2f. The ten largest nature reserves by area of meadow and grazing land

Namn	Areal ängs- och betesmark (ha)	Län
Klingavälsåns dalgång	810	Skåne
Ottenby	773	Kalmar
Möckleby-Gårdstorp	719	Kalmar
Karlevi Södra	621	Kalmar
Ängsö	600	Västmanland
Hornborgasjön	590	Västra Götaland
Hall-Hangvar	511	Gotland
Täkern	500	Östergötland
Foteviksområdet	476	Skåne
Kungsbackafjorden	375	Halland

2g. De tio största naturreservaten utifrån havsareal

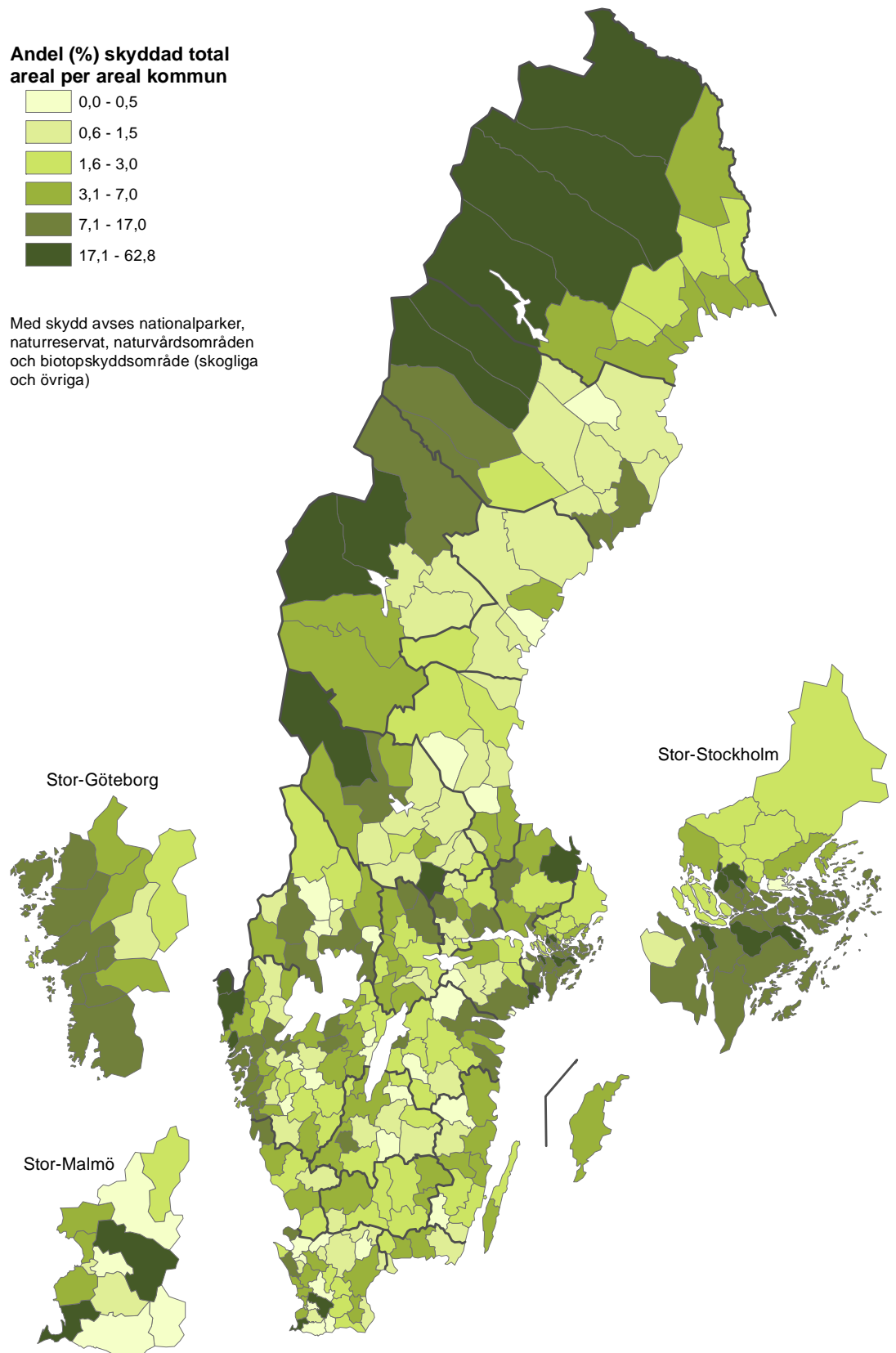
2g. The ten largest nature reserves by area of sea

Namn	Areal hav (ha)	Län
Salvorev-Kopparstenarna	56 030	Gotland
Gräsö östra skärgård	53 398	Uppsala
Örefjärden-Snöanskärgården	46 813	Västerbotten
Falsterbohalvöns havsområde	41 248	Skåne
Holmöarna	20 583	Västerbotten
Väderöarna	18 093	Västra Götaland
Stor-Räbben	9 418	Norrbottn
Kalix yttre skärgård	9 215	Norrbottn
Bråviken	8 817	Östergötland
Bondöfjärden	8 708	Norrbottn

Kartor

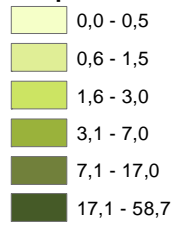
1. Skyddad areal per kommun, procent av totalareal. 2014-12-31.

1. Protected area by municipality, percent of total area

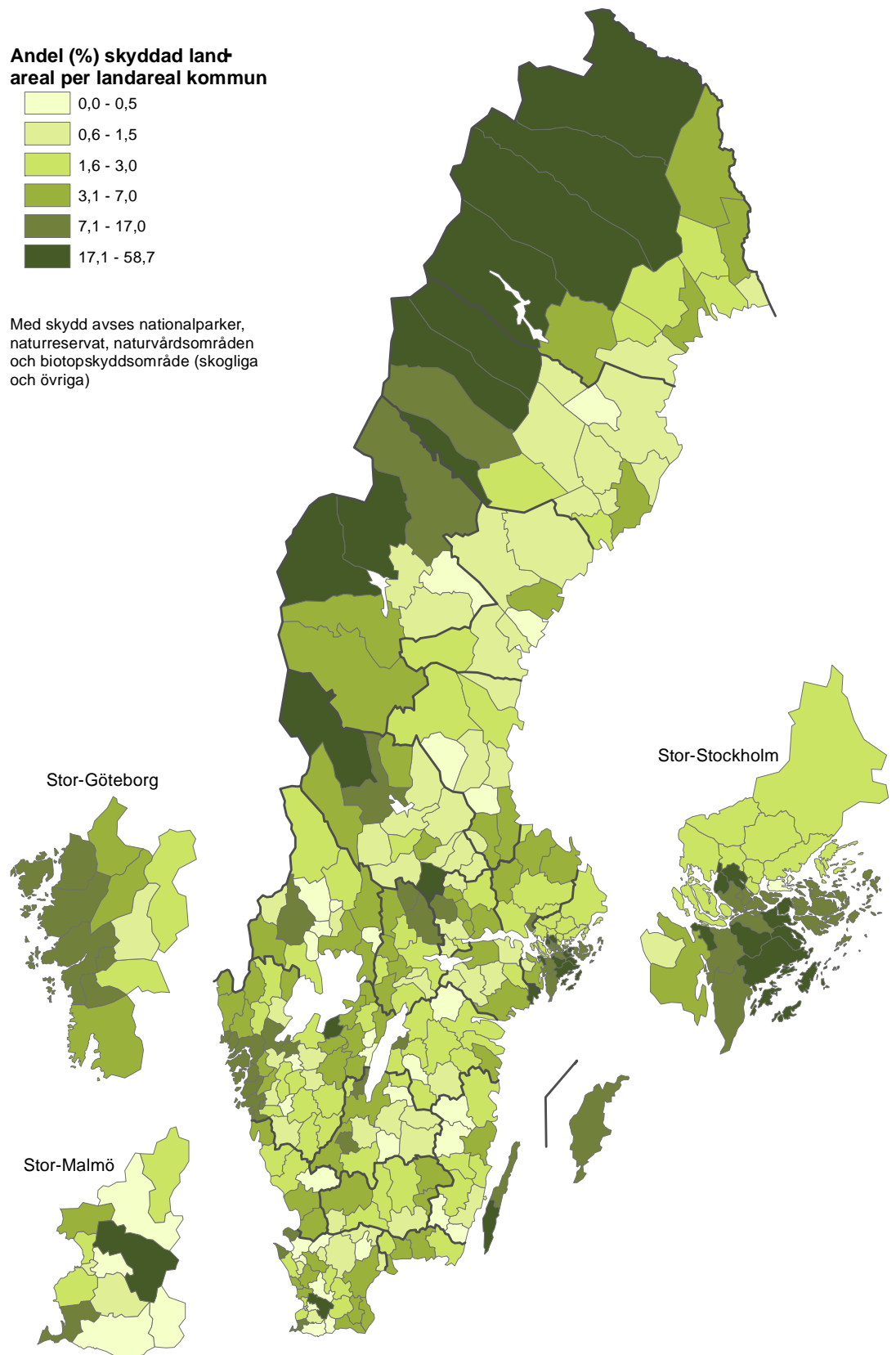

2. Skyddad landareal per kommun, procent. 2014-12-31.

2. Protected land area by municipality, percent.

Andel (%) skyddad landareal per landareal kommun

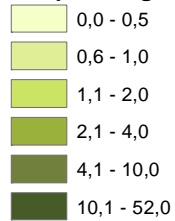
Med skydd avses nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområde (skogliga och övriga)

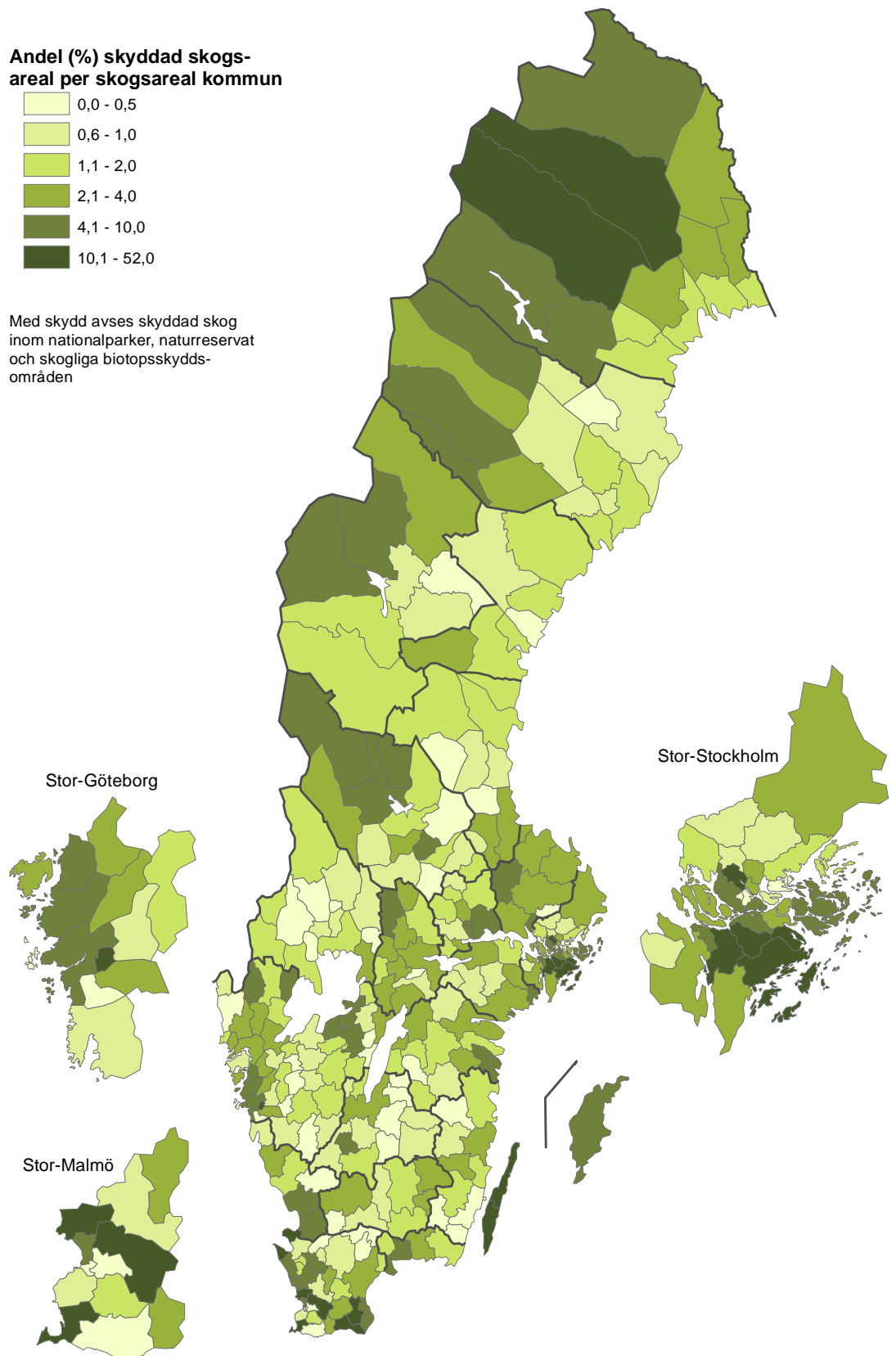
3. Skyddad skog per kommun, andel av total skogsyta. 2014-12-31

3. Protected forest land (within designated areas) by municipality, percent of forest land

Andel (%) skyddad skogsareal per skogsareal kommun

Med skydd avses skyddad skog inom nationalparker, naturreservat och skogliga biotopsskyddsområden

4. Marint skydd per län, andel av total havsyta. 2014-12-31

4. Protected areas near the coast and marine surroundings

Andel (%) marint skyddad havsareal per havsareal län

2,0 - 3,0

3,1 - 4,0

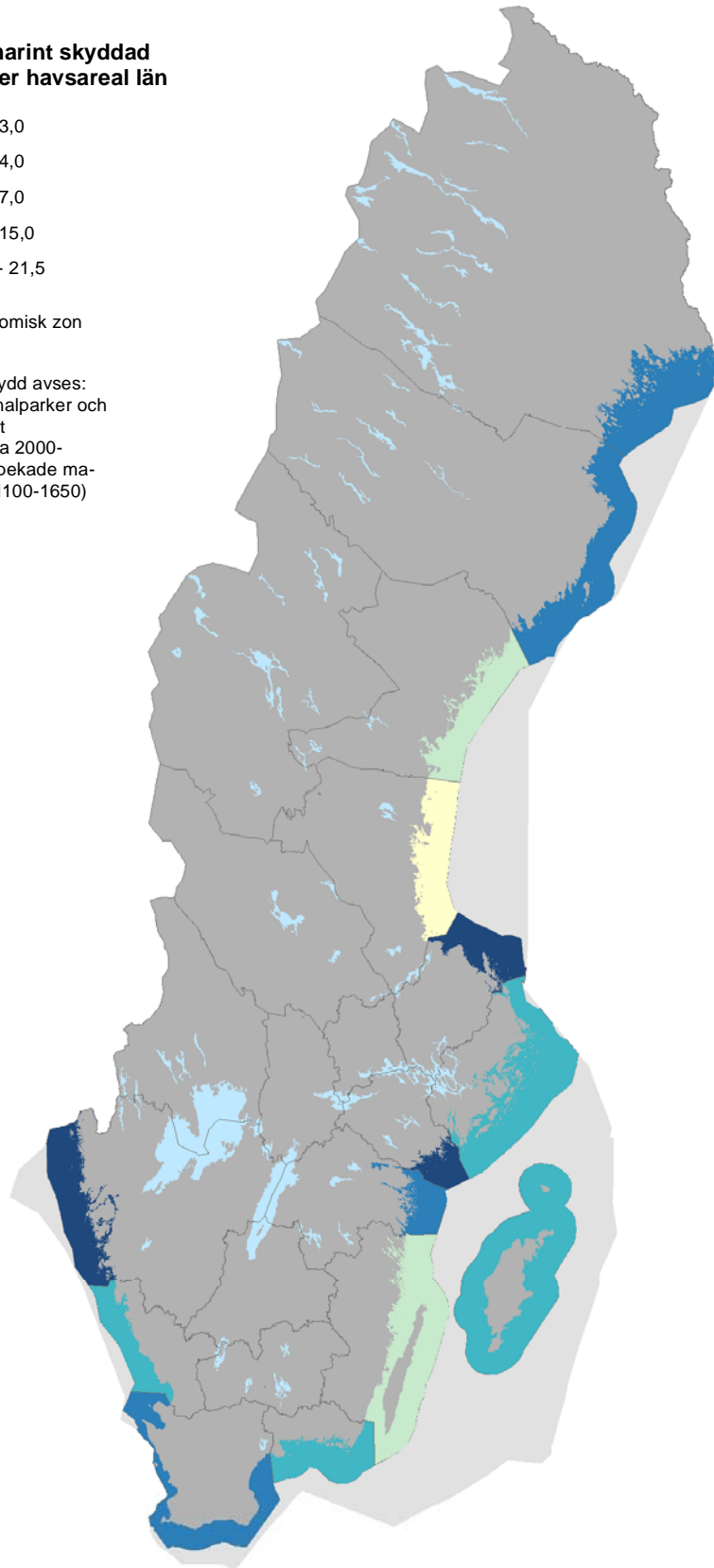
4,1 - 7,0

7,1 - 15,0

15,1 - 21,5

Ekonomisk zon

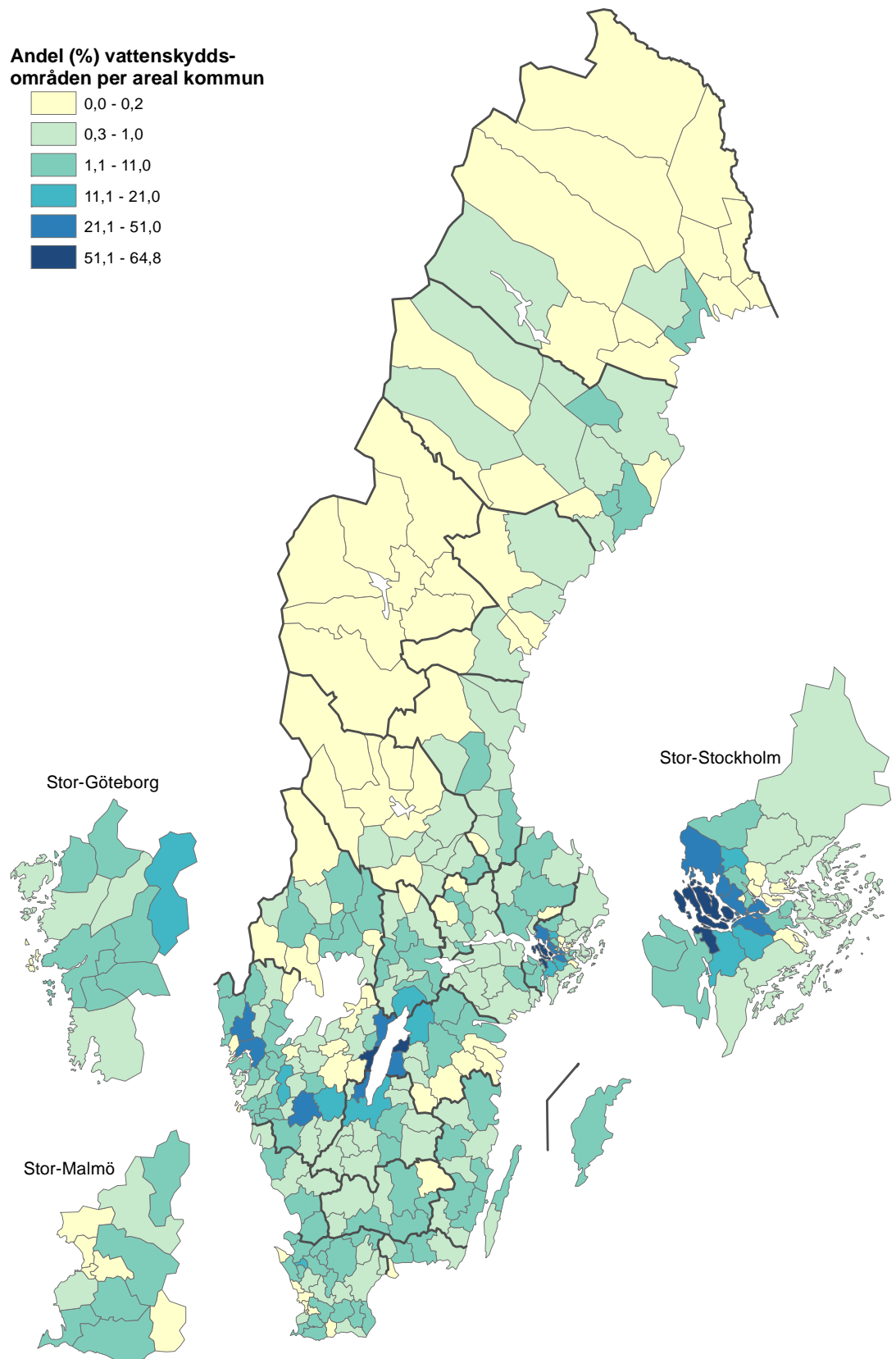
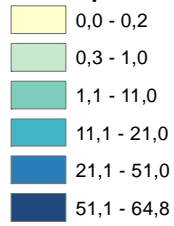
Med marint skydd avses:
- Marina nationalparker och
naturreservat
- Marina Natura 2000-
områden (utpekade ma-
rina habitat 1100-1650)

5. Vattenskyddsområden per kommun. 2014-12-31

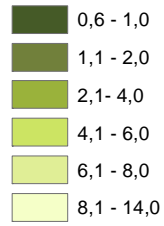
5. Water protection areas by municipality

Andel (%) vattenskyddsområden per areal kommun

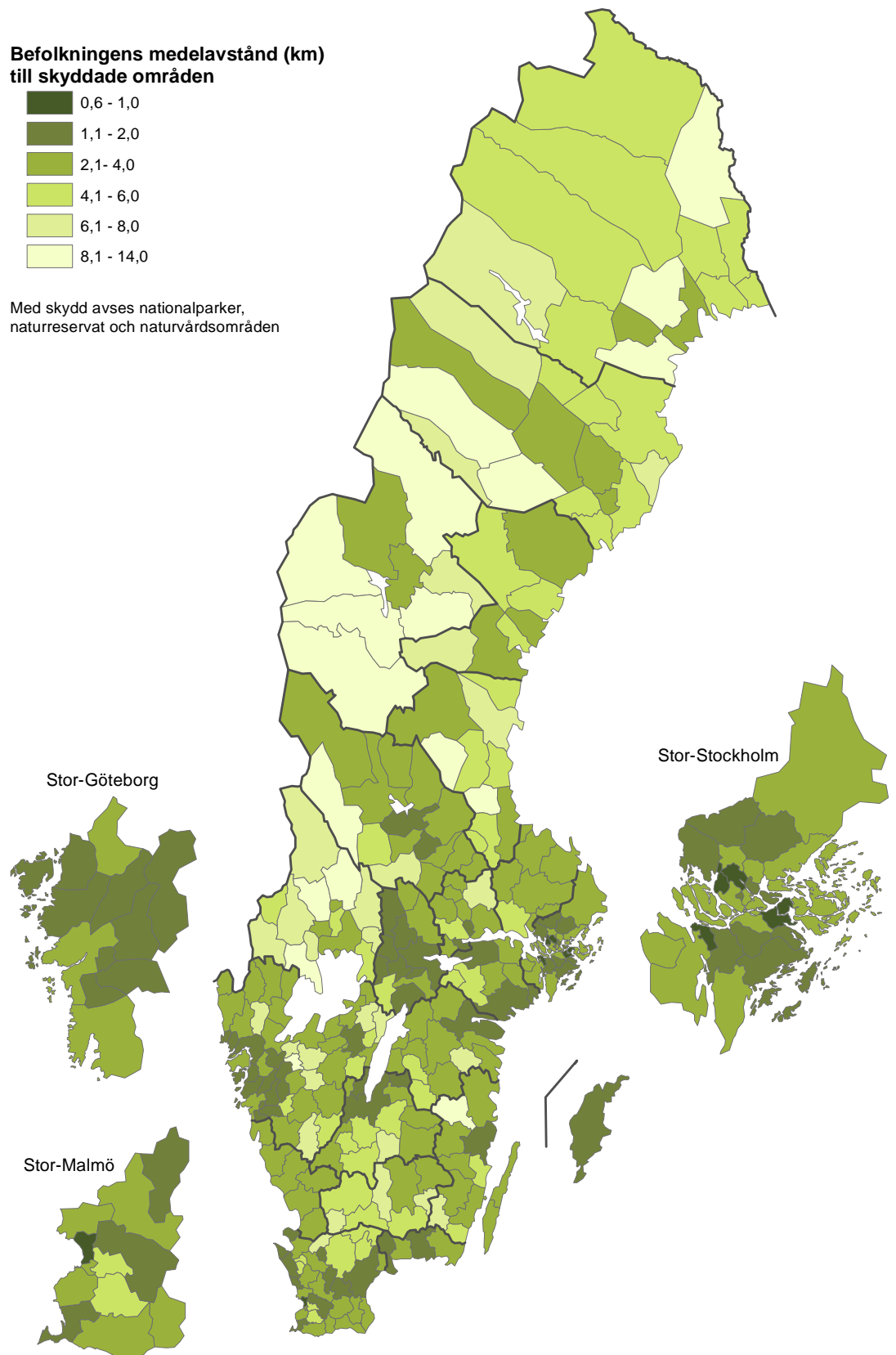

6. Befolkningens medelavstånd till skyddad natur, per kommun. 2014-12-31

6. Mean distance to protected areas, by municipality

**Befolkningens medelavstånd (km)
till skyddade områden**

Med skydd avses nationalparker,
naturreservat och naturvårdsområden

Fakta om statistiken

Detta omfattar statistiken

Syftet med det statistiska meddelandet "Skyddad natur" är att ge en översikt av skyddade områden i Sverige. Ett skyddat område är ett geografiskt definierat område som är långsiktigt utpekat, reglerat och förvaltad för att uppnå specifika syften och bevarandemål. I Sverige används skyddade områden som samlingsnamn för skyddsformer inom miljöbalken och jordabalken. Skyddade områden med stöd av miljöbalken inrättas i enlighet med förordningen om områdesskydd och nationalparksförordningen. Det är en egen form av markanvändning och i juridiska och statistiska sammanhang skiljer man därför skyddade områden med specifika syften och reglerad markanvändning från andra markslag.

Statistiken innehåller även uppgifter om skyddade älvar, nationalstadsparken och fridlysta arter. Meddelandet har utarbetats i samarbete mellan SCB och Naturvårdsverket.

Publicering av "Skyddad natur" sker årligen i form av ett Statistiskt Meddelande (SM) i serien Sveriges officiella statistik. SM publiceras i sin helhet på SCB:s hemsida (www.scb.se). Dessutom återfinns statistiken i Sveriges statistiska databaser, som också nås via SCB:s hemsida. Merparten av data är hämtade från Naturvårdsverkets centrala register över skyddade områden, Naturvårdsregistret (NVR) i databasen VIC-Natur Natur och databasen över Sveriges Natura 2000-områden. Databaserna finns publikt tillgängliga via Kartverket Skyddad Natur som nås via Naturvårdsverkets webbplats.

www.naturvardsverket.se/kartverket-skyddad-natur

Definitioner och förklaringar

Följande beskrivning avser de i tabell B, I och J redovisade naturtyperna.

Skogstyper

Tallskog I huvudsak homogen tallskog (>70% tall)

Granskog I huvudsak homogen granskog (>70% gran)

Barrblandskog Blandskog av tall och gran (inget trädslag når 70%)

Barrsumpskog Barr- och lövblandad barrskog som sammanfaller med myr i kartdata

Lövblandad barrskog Barrskog med lövträd (>30% lövträd)

Triviallövskog I huvudsak homogen lövskog (>70% triviallöv)

Ädellövskog I huvudsak homogen ädellövskog (>70% löv, >50% ädellöv)

Triviallövskog med ädellövinslag Lövskog med 20-50% ädellöv

Lövsumpskog Lövskog som sammanfaller med myr i kartdata

Hygge Avverkade och yngre skogar upp till ca 50 års ålder

Impediment Ej produktiv skog

Övriga naturtyper

Våtmark (Våtmark, övrig våtmark, hävdad våtmark, torvtäkt)

Äng och betesmark

Övrig öppen mark (Odlad mark, substratmark, exploaterad mark, anläggningar)

Öppen mark i fjällen Öppna marker samt buskmarker i fjällregionen (glaciärer och snöfält, block- och hållmarker, gräs- och rishedar, örtängar, buskmarker)

Sjöar och vattendrag

Hav

Naturtyper ovanför gränsen för fjällnära skog (Tabell J)

Fjällblock och hållmark

Fjällhed Gräshed (inkl moderat snölega), skarp, torr, frisk och våt rished

Fjälläng Lågörtäng, högörtäng, buskmark
Fjällmyr Blöt myr, övrig myr
Fjällbjörkskog Hedbjörkskog, ängsbjörkskog
Fjälltallskog
Fjällbarrskog
Fjällgranskog
Lövblandad fjällbarrskog
Ungskogar inklusive hyggen
Glaciärer och permanenta snöfält
Vatten
Övrigt Kulturmark och låglandsgräsmarker, exploaterad mark (inkl bebyggelse), övrig mark (sandmark etc.)

Så görs statistiken

Följande koordinatsatta register har använts vid produktion av statistiken:

- Naturvårdsregistret (NVR) i databasen VIC-Natur
- Sveriges Natura 2000-områden
- Kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden (KNAS)
- Gränser för kommuner och län, baserade på Lantmäteriets fastighetskarta, uttag i januari 2015
- Vattenkarta, hämtad från Lantmäteriets fastighetskarta, uttag i januari 2015
- Fastighetsregister samkört med registret över totalbefolkningen 2014-12-31
- Register över havsvatten, baserat på bland annat Fastighetskartan, 2015
- Tätorter 2010, SCB

Uppgifter hämtas även från andra källor avseende fridlysta växter och djur, skyddade älvar, kostnader, brottsmisstankar och internationella data.

Arealer för Natura 2000 har beräknats med hjälp av vattenskikt och administrativa gränser från Lantmäteriets fastighetskarta, uttag i januari 2014.

Register över skyddade områden (NVR)

Uppgifter om skyddad natur i Sverige är till stora delar hämtade från Naturvårdsverkets centrala register över skyddade områden, Naturvårdsregistret (NVR) i databasen VIC-Natur. Det registeruttag som ligger till grund för här redovisad sammanställning gjordes i mars 2015 och omfattar områden som beslutats och vunnit laga kraft senast den 31 december 2014.

Enligt 33 § områdesskyddsförordningen ska länsstyrelsen föra ett register över beslut i naturvårdsärenden och andra förhållanden på naturvårdens område (naturvårdsregister). Vidare ska Naturvårdsverket föra ett sammanfattande nationellt register. Med stöd av denna paragraf har Naturvårdsverket meddelat föreskrifter (NFS 2009:5) om registrering av beslut enligt 7 kap. miljöbalken.

Inom ramen för IT-systemet VIC-Natur ajourhåller myndigheterna ett gemensamt naturvårdsregister. Det innehåller både administrativa data och områdesgränser. Det ersätter det tidigare registret och den s.k. NAVO-databasen, där digitala gränser förts av Lantmäteriet (Metria). Genom VIC-Natur har Naturvårdsverket, länsstyrelserna och Lantmäteriet gemensam tillgång till kartdata för områdesskydd och informationssystem som stödjer verksamheten. I kartdatabasen finns både kartdata som genereras via naturvårdsarbetet och digitala kartor från Lantmäteriet.

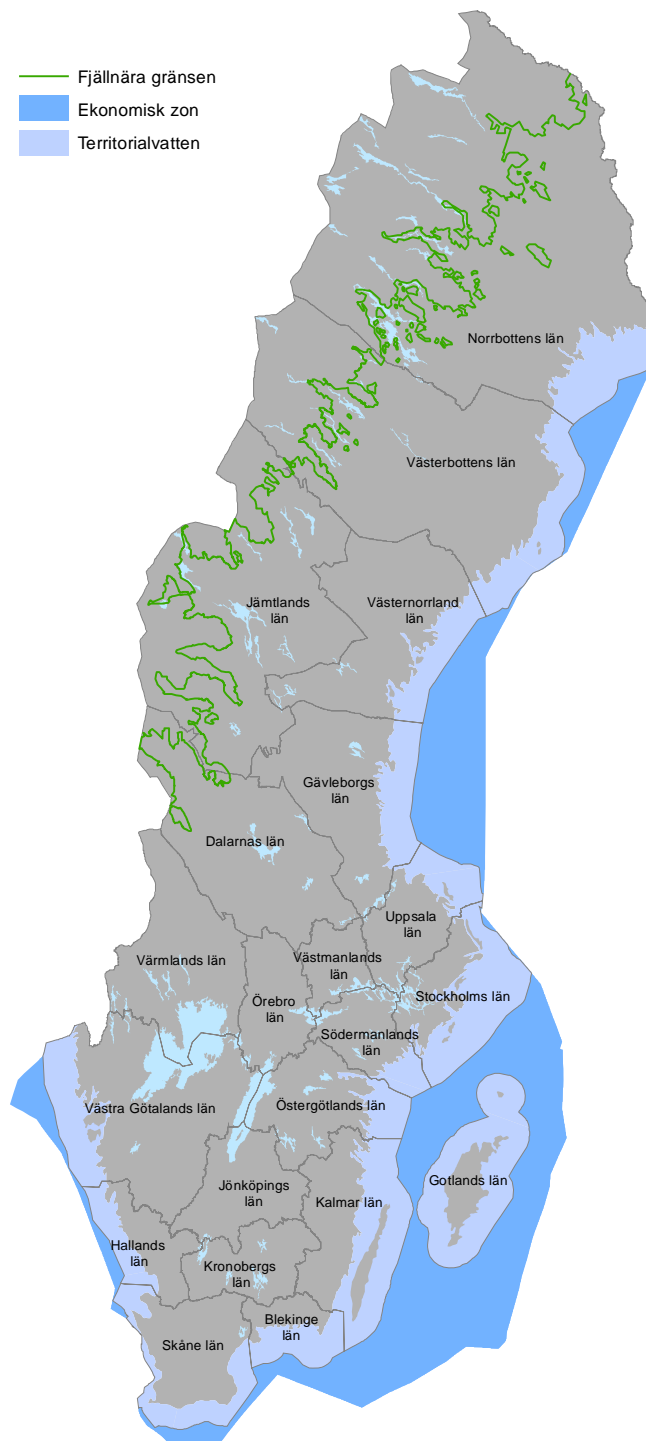
Naturtypskartering

Naturvårdsverket karterar kontinuerligt i samverkan med länsstyrelserna naturtypsfördelningen inom samtliga nationalparker och naturreservat. Karteringen

görs med hjälp av satellitbilder. Statistik från naturtypskarteringen finns i databasen VIC Natur på objektsnivå.

Gränsen för fjällnära skog är sammanställd 1993 och 1994 av SLU/Institutionen för skogstaxering och utgår från Skogsstyrelsens förordning (SKSFS 1991:3) om gränserna för fjällnära skog. I naturtypskarteringen har det ingått att utifrån data om skyddad skog i respektive reservat fördela skogstyperna som skyddade eller ej skyddade.

Karta I. Gränsen för den fjällnära regionen

Rapporterna ”Kartering av skyddade områden – Skogstyper i nationalparker och naturreservat ” (Naturvårdsverkets rapport 5282) och ”Kartering av skyddade områden – Kontinuerlig naturtypskartering” (Naturvårdsverkets rapport 5391) beskriver naturtyper samt metoder och resultat från naturtypskarteringen. Under

2011 kompletterades naturtypskarteringen för att innefatta skogar i fjällregionen vilket ger en homogen kartering av skogstyper som omfattar hela Sverige. Naturtyper inom den fjällnära regionen redovisas också i tabell J utifrån flygbildstolkade vegetationskartor som ger en mer detaljerad naturtypsindelning av de öppna fjällvegetationstyperna.

Bearbetningar

Arealer per kommun

Arealuppgifterna har beräknats av SCB i GIS-miljö. De skyddade arealerna på läns- och kommunnivå har fördelats med hjälp av digitala gränser med en noggrannhet som motsvarar skala 1:10 000. När ett område sträcker sig över kommun- eller länsgräns redovisas det som ett område i varje kommun eller län. Endast nationalpark kan sträcka sig över länsgräns. Övriga områden räknas som separat objekt om de sträcker sig över länsgräns. Om någon del av området är mindre än 10 hektar per kommun och utgör mindre än 50 procent av hela områdets area, så är det ej medtaget i antalsuppgiften för den aktuella kommunen. Undantag görs för de områden vars totala areal är mindre än 10 hektar, utan delning mot kommungräns. Då redovisas de olika delarna per kommun i antalsuppgiften, om inte ytan understiger 0,005 hektar.

Land- och vattenarealer

De skyddade områdenas totalarealer innehåller både land- och vattenytor. Vattenarealerna består av såväl insjöar och älvar som havsområden. De skyddade områdenas fördelning i land- och vattenarealer beräknas med hjälp av vattenkartan i Lantmäteriets digitala fastighetskarta. Det har en noggrannhet som motsvarar kartskalet 1:10 000.

Statistik över naturtyper (Tabell I)

Överlappande arealer mellan olika skyddsformer är exkluderade. Det medför att hela arealen visas för de områden som redovisas först i Tabell J, d v s nationalparker. Därefter redovisas endast den areal som ligger utanför föregående skyddstyp. Beräkningen fortsätter på samma sätt tills de sista områdena har lagts till, enligt den ordning som visas i tabellen nedan. På så sätt blir inga arealer dubbelräknade när det finns överlapp mellan olika skyddstyper.

Prioriteringsordningen mellan skyddsformerna är baserad på kännedom om hur skyddsformerna överlappar och en bedömning av hur starkt skydd respektive skyddsform ger för framför allt skogsmark.

Prioritet	Skyddstyp	Skyddad skogsmark
1	Nationalparker (NP)	Ja
2	Naturresevat (NR)	Ja, om föreskrifter finns
3	Naturvårdsområde (NVO)	Ja, om föreskrifter finns
4	Skogliga Biotopskyddsområden (SBO)	Ja
5	Övriga Biotopskyddsområden (ÖBO)	Nej
6	N2000 områden (SCI)	Ja, om tolkat som skogshabitat inom områden utpekade för sina skogliga habitat (9000-koder)
7	N2000 områden (SPA)	Nej
8	Nationalstadspark	Nej

Skyddad skogsmark

För naturresevat och naturvårdsområden används, förutom yttergränsen, även geografiska avgränsade delområden som saknar föreskrifter mot skogsbruk. Dessa delområden räknas inte in som skyddad skog i sammanställningarna. Majoriteten av den skogsmarken inom naturresevat som har skogliga naturvärden har ett fullgott skydd. Skogsmark utan skydd ligger framför allt inom naturvårdsområden men även inom naturresevat som är skyddade av andra skäl än

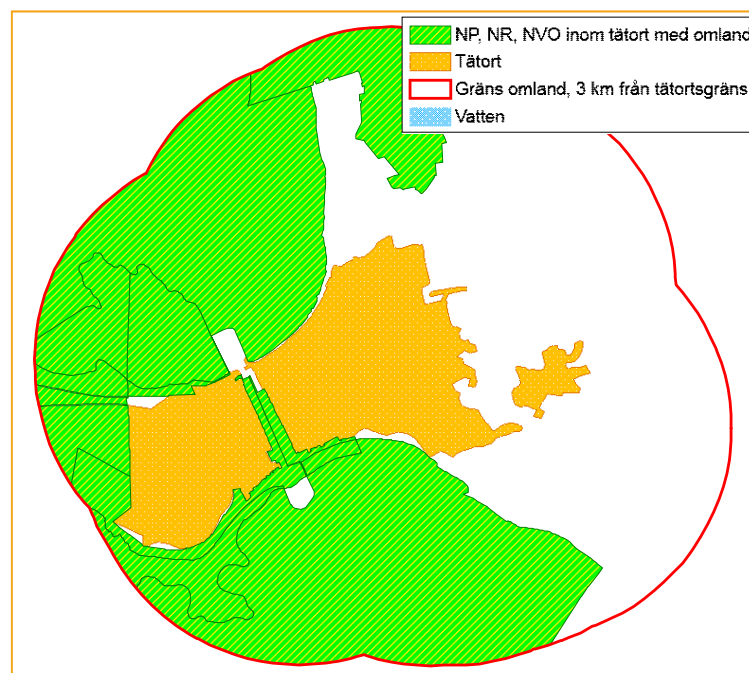
skogsbiologiska värden, t.ex. för friluftsliv, geologiska terrängformer, eller andra naturmiljöer där skogsmaken är en mycket liten del av objektet.

I Natura Naturtypskartan (NNK) av skyddade områden karterades utbredningen av Natura 2000-habitat inom skyddade områden. Inom de Natura 2000-områden som inte har något annat skydd har vi räknat in de avgränsade skogshabitaten som skyddad skog. Skog inom andra habitat eller som inte är Natura 2000-habitat saknar skydd. Det är ovanligt att skogsmark som är utpekade som Natura 2000-habitat inte är skyddade som naturreservat eller nationalpark, då över 80 procent av habitaterna inom Natura 2000-områden ligger inom nationalparker eller naturreservat.

Omland tätort

Skyddad natur i och omkring tätorter har beräknats inom en zon på 3 kilometer från tätortsgräns, enligt karta nedan.

Karta J. Höllvikens tätort med 3 km omland, mark skyddad som nationalpark, naturreservat eller naturvårdsområde

Källa: Avgränsning tätort © SCB, vatten © Lantmäteriet

Statistikens tillförlitlighet

Naturvårdsregistret

Statistiken om nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, naturminnen, vattenskyddsområden, djur- och växtskyddsområden, biotopskyddsområden i jordbruksmark samt Natura 2000-områden bygger på uppgifter från Naturvårdsregistret. Naturtypsfördelningen baseras på Kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden (KNAS).

Uppgifterna i naturvårdsregistret uppdateras och förbättras kontinuerligt. Ibland revideras arealer p g a förändringar i den geometriska utbredningen, exempelvis genom att en utvidgning eller ny inmätning har gjorts av objektet. Under de fem senaste åren har ett omfattande kvalitetsförbättringsprojekt pågått som avser gränserna för de skyddade områden, se mer i avsnitt *Förändringar jämfört med föregående meddelande*. Genomförda kvalitetsförbättringar innebär i flera fall en förändring av objektytan.

Även andra uppgifter än areal kan skilja sig. Områden kan t ex ha varit felaktigt klassade tidigare. Vidare ska det observeras att ett och samma område som

sträcker sig över kommungräns ofta redovisas som ett område i vardera kommunen med olika objektidentitet.

I 2007-2010 års statistik användes de arealer som genererades automatiskt i VIC-Natur, d v s att arealen baseras på den angivna avgränsningen. Tidigare användes de manuella arealerna från VIC-Natur, d.v.s. de arealer som länsstyrelserna själva angav. Övergången till automatiska arealer gjordes eftersom de ansågs vara av högre kvalitet. Från och med 2011 års statistik används land- och vattenarealer som automatgenereras av Statistiska centralbyrån i samband med att statistiken tas fram.

Den skyddade arealen per år baseras på arealen inom områden vars beslut är gällande 2014-12-31. Den skyddade arealen redovisas för det år som beslutet om att bilda området togs. Detta innebär att en mindre areal saknas i redovisningen och/eller redovisas från och med fel år.

Områden som inte är gällande idag ingår inte i statistiken. I de specifika fall då naturreservat har upphävts (kräver synnerliga skäl enligt miljöbalken) har de normalt ersatts av ett annat skyddat område, t.ex. genom att området ingår i ett nytt naturreservat eller i en nationalpark. I statistiken saknas därmed skyddade arealer som har varit skyddade, men inte är det idag. Det förekommer också att den skyddade arealen saknas för några år och redovisas först från och med när beslutet om det nya området togs. I Naturvårdsregistret finns 89 upphävda naturreservat. Av dessa omfattas 86 stycken helt eller till någon del av nya skyddade områden. Tre områden är inte skyddade idag.

För drygt 200 naturreservat har man tagit beslut om att ändra den geografiska utbredningen av det skyddade området. Den vanligaste anledningen är att området utökas. I statistiken redovisas den nuvarande utbredningen från och med det år beslutet om att bilda området togs, även om det ursprungliga beslutet inte omfattade hela ytan.

Internationella jämförelser

Det är svårt att göra jämförelser mellan olika länders statistik om skyddade områden. Detta beror bland annat på att lagstiftningen delvis skiljer sig mellan länderna, att den institutionella strukturen är olika och att det finns en variation i uttolkning av begrepp och anvisningar.

WDPA - World Database on Protected Areas - innehåller data om världens skyddade områden. Sedan 1981 ansvarar FN:s miljöprogram, United Nations Environment Programme - World Conservation Monitoring Centre (UNEP-WCMC) med hjälp av Internationella Naturvårdsunionen (IUCN) för databasen. Där finns statistik över alla områden skyddade enligt lag i respektive land. Databasen har tidigare funnits åtkomlig via www.wdpa.org. Men sedan 2014 finns endast sammanställningar för världsdelar. Därför redovisas 2012 års data för enskilda nationer.

Kartverket www.protectedplanet.net ger mer specifik information om skyddade områden i världen. Vetenskapliga analyser av skyddet av världens skogar är gjorda, bland andra "Global analysis of the protection status of the world's forests".

Förändringar jämfört med föregående meddelande

Sedan föregående år har föreskrifterna inom naturreservat och naturvårdsområden genomgått en översyn i samarbete med länsstyrelserna. Det har medfört en revidering av vilka områden som har respektive saknar föreskrifter mot skogsbruk. Föreskrifternas avgränsning ligger till grund för redovisningen av skydd-

dad areal skog inom naturreservat och naturvårdsområden i Tabell B och I, samt i Karta 3. Alla län utom Stockholms län är uppdaterade i detta meddelandet.

Bra att veta

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild Beskrivning av statistiken på SCB:s webbplats, www.scb.se.

Kartverktyget Skyddad Natur

Du kan själv skapa kartor över skyddade område för en kommun, ett län eller för hela landet, i Naturvårdsverkets kartverktyg Skyddad natur.

www.naturvardsverket.se/kartverktyget-skyddad-natur

Där kan du söka ut vilka områden som skyddats i en kommun eller län, hitta statistik för enskilda områden och göra urval baserat på flera av de uppgifter som redovisas här, t.ex. vilka områden som bildats med syfte att tillgodose områden för friluftslivet, vilka områden som beslutats av kommunen eller vilka områden som bildats mellan olika år. Informationen kommer från det nationella naturvårdsregistret och databasen över Sveriges natura 2000 områden, dvs samma källor som ligger till grund för detta meddelande. Informationen i kartverktyget uppdateras kontinuerligt varefter nya beslut tas.

Natura 2000

Mer information om Natura 2000 finns i handboken "Natura 2000 i Sverige" (Naturvårdsverket 2003) och på webbplatsen

<http://www.naturvardsverket.se/natura2000>

Tidsserier

Tidsserier över utvecklingen av skyddade områden inom kommun, län och riket finns i SCB:s statistikdatabas. Den nås via produktsidan www.scb.se/mi0603

In English

Summary

The purpose of the report is to give an overall picture of protected areas in Sweden. Protected areas are defined here as statutory protection of nature regulated by the Environmental Code. The report also gives an account of certain revisions and analyses that have been carried out concerning the general status of nature protection in Sweden. The information in this report is taken from the Swedish Environmental Protection Agency's database on protected nature.

Until 1 January 1999, the main legislative provision for nature protection in Sweden was embodied in the Act on the Management of Natural Resources (NRL). On 1 January 1999, the Act was replaced by the Environmental Code.

Protected areas 2014

Statutory protection of nature regulated by the Environmental Code as of 31 December 2014 is summarized below.

Overview of protected areas in Sweden 2014

Type of protection	Number	Total area, hectares	Land area, hectares
National Parks	29	739 448	631 324
Nature Reserves	4 209	4 572 546	3 753 091
Nature Conservation Areas	90	106 619	70 945
Habitat Protection Areas in forest land	7 318	25 270	25 212
Habitat Protection Areas in agricultural land	100	242	241
Total 2014	11 746	5 442 793	4 479 549
Total 2013	11 353	5 371 013	4 452 946
Natura 2000	4 520	6 672 927	4 762 755

In total, the above forms of protection encompass almost 5.4 million hectares. Of the total area of protected nature, 4.5 million hectares comprise land. This represents 11 percent of Sweden's land surface. The growth in designated protected areas (marine and terrestrial) during 2014 was 72 000 hectares.

Areas with protected status are unevenly distributed in the country because of the need for protection of large old-growth forest areas in the mountainous region. As regards nature reserves, more than 3 million hectares or 82 percent of the nature reserve land area is found in the three northernmost counties. The protected areas in these counties are concentrated in the mountains or along the edge of the mountain chain.

The protection of specific biotopes is regulated in the Environmental Code Chapter 7, Sect. 11. More than 7 000 areas comprising 25 000 hectares of forest biotopes have been designated by the County Forestry Boards. The County Administrative Boards have designated agricultural biotopes in 100 areas comprising 242 hectares.

In the Environmental Code Chapter 4, Sect. 6, rivers protected from hydroelectric power exploitation are noted. These comprise the four national rivers Torneälven, Kalixälven, Piteälven and Vindelälven and a further 38 river basins with a total area of 153 000 km². Moreover, ten river courses in seven rivers are protected.

The Nordic countries have large areas of protected nature per capita compared with other parts of Europe. On the other hand, if we consider protected nature as

a share of total area, many other European countries have protected greater shares of their territories.

List of tables

Explanation of symbols	36
1. Protected nature by municipality	36
2a The ten largest nature reserves by total area	41
2b. The ten largest nature reserves by area of forest land	41
2c. The ten largest nature reserves by area of productive forest land	41
2d. The ten largest nature reserves by area of wetland	41
2e. The ten largest nature reserves by area of lakes and water courses	42
2f. The ten largest nature reserves by area of meadow and grazing land	42
2g. The ten largest nature reserves by area of sea	42

List of terms

antal	number of
areal	area
art- och habitatdirektivet	habitat directive
begränsat skydd	limited protection
biotopskyddsområde i skog (SBO)	habitat protection area in forest land
biotopskyddsområde i jordbruksmark (ÖBO)	habitat protection area in agricultural land
djur- och växtskyddsområde (DVO)	wildlife sanctuary
fjällnära	above the pre-mountain border
fridlyst	protected (by law)
friluftsliv	outdoor recreation
fågeldirektivet	bird directive
förvaltare	trustee
impediment	non-productive forest land
jordbruksmark	agricultural land
kommun	municipality
kulturresevat (KR)	cultural reserve
landyta	land surface (excluding water)
län	county
länsstyrelsen	County Administrative Board
marin	marine
medelavstånd	average distance
miljö	environment, surroundings
miljöbalken	Environmental Code

miljöskyddslagen	Environmental Protection Act
nationalpark (NP)	national park
nationalstadspark	national city park
Natura 2000-område	Natura 2000 site
naturminne	natural monument
naturreservat (NR)	nature reserve
naturtyp	nature type
naturresurslagen (NRL)	Act on the Management of Natural Resources
naturvårdsavtal	nature conservation agreement
naturvårdslagen (NVL)	Nature Conservation Act
naturvårdsområde (NVO)	nature conservation area
Naturvårdsverket	Swedish Environmental Protection Agency
Riksantikvarieämbetet	Swedish National Heritage Board
Skogsstyrelsen	Swedish Forest Agency
skyddad natur	protected area
skyddad produktiv skogsmark	protected productive forest land
skötselplan	management plan
staten	government(-owned)
stiftelse	foundation
tätort	locality
vatten	water
vattenkraftsutbyggnad	exploitation of hydroelectric power
vattenskyddsområde (VSO)	Water protection area
älv	river
antal	number of